• БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 182 (9937) | 1962 оной августын 3, пятница | Сэн 2 мүнгэн

1,5—2 ЖЭЛДЭ ХҮРЭХӨӨР ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЕ!

☆ ☆ ☆

4 үдэр соо 810 тонно силос

Хяагтын аймагай ажалшад энэ жэлдэ адууһа малдаа элбэгээр хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр шармайн оролсонхой. Эндэхи Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз шударгы шанга ажалаараа бусадһаа онсо шалгарна. Энэ колхозой правлени, партком 4 үдэр соо 800 тонно силос дараха шиидхэбэри гаргаад, хараалһанаа хүсэлдүүлхын тула тусхай хоёр звено эмхидхэһэн юм. Тэндэнь түрүүшын үдэрһөө хойшо 80—90 хүн ажаллана. Мүн хэдэн тракторна сенокосилка, зургаан ашаанай машина, хоёр «ДТ-54» трактор силос даралгада хабаадуулагданхай.

Тиигээд улад зоной эдэбхи зориг бадаруулха, урмашуулхын тула эндэ тусхай шан тогтоогдоо. Тэрэшэлэн автомашинын жолоошодой дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Иигэжэ ажаллахада урматай ха юм даа. Хүршэ хоёр звено габшагайгаар ажаллажа байнад.

Мүн эндэ ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Соковиков, парткомой секретарь нүхэр Смольников, агитатор нүхэд Бадмаев, Дубинин гэгшэд үдын болон үдэшын забһарлалгын үедэ һонирхолтой элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Үдэжэ байгаа адууһа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаа һаа, һү, мяханай, бусад хүдөө ажахын продуктнуудай бүри элбэгжэхэ байһыень нютагай баримта дээрэһээ тэдэнэр элирхэйлдэг байха юм.

Тиигээд тэдэнэй хоорондо үдэртөө хоёр дахин социалис мүрсөөнэй дүн гаргагдадаг, илагшадтань шангууд барюулагдадаг. Саг соогоо «Сахилгаан» болон бусад хуудаһанууд гаргагдадаг. Эдэнэй эршэмтэй шанга ажал ашаяа харюулаа. Энэ үе соо хүршэ хоёр звено даабаринуудаа туд бүридэнь дүүргэжэ, дүн хамга 810 тонно эрхим шанартай силос дарагдаа.

Олоной дундаһаа онсо тодорон шалгараашад олон. Тракторна сенокосилкын машинистнууд Батомункуев, Ранжуров, Назимов, трактористнууд—Жарков, Цыдыптаров, Унагаев, жолоошодһоо Аносов, Бурдуковский, Максимов болон бусадые нэрлэнгүй үнгэрэлтэй бэшэ. Эсэхэ сусахые мэдэнгүй, һайнаар ажаллаһанайнь түлөө колхозой правлени, партком тэдээндэ баяр баясхалан хүргөөд, саашадаа энэ хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсаха бэзэ гээд найдажа байһанаа мэдүүлбэд.

Илангаяа мүнөө үедэ, хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхэ тухай парти, правительствынгаа түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй хүн бүхэнэй һайнаар танилсаад байхада, бүри һайнаар ажаллаха эрмэлзэл зориг түрэнэ... Эдээнэй жэшээгээр бусад колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хаба шадалаа һорилсон ажаллажа байна.

В. Ванчиков.

Ажалын шье бүтээсэтэй

Үбһэ хуряалгын халуун хаһа оронхой. КПСС-эй ЦК-гай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгатай танилсажа, адууһа малайнгаа ашаг шэмыень арьбадхаха зорилго табиһан Сэлэнгын «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Энэ жэлдэ колхозой нийтын малда 1,5—2 жэл хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэхээр хараалагдаба.

Колхозой правлени, партийна организаци үбһэ хуряалгын хүдэлмэрие эмхитэйгээр ябуулхын тулада зохихо хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. Эдэ үдэрнүүдтэ хуряалгын хүдэлмэридэ бүхы колхозниггуудынь элсүүлэгдэнхэй. Ажалшадые урмашуулхын зорилгоор үбһэ хуряалгада хабаадагшадта ажалай нэмэлтэ түлөөһэн түлэгдэнэ. Мүн социалис мүрысөөнэй дүн хододоо гаргагдажа, түрүү ябаһан бригада, звенонуудта колхозой правлени, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг, вымпелнүүд барюулагдана.

Мүнөө үедэ түрүүшын арбан хоногой дүн гаргагдажа, колхоз соогоо түрүү ябаһан дүрбэдэхи комплексно бригадынхид мүрысөөндэ эрхимлээ. Тиихэдэ звенонууд хоорондын мүрысөөндэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын нүхэр Доржо Батуевай даадаг звено түрүү һуури эзэлээ. Ажалаа бүтээсэтэйгээр ябуулхадаа звеногойхид хүдэлмэридөө эртэ гарадаг, үдэшэ орой болотор хүдэлдэг юм. Техникэ, зэмсэгүүдынь һайнаар заһабарилагдажа бэлэдхэгдэһэн хадаа нэгэшье һаалтада ородоггүй. Хүн бүхэн үдэрэйнгөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэхын түлөө оролдолго гаргана.

—Нийтынгээ адууһа малда 1,5—2 жэл хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэхэ гэһэн колхозойнгоо зорилгые бэелүүлэлсэхын түлөө бүхы хүсөө элсүүлжэ байнабди. Үбһэ хуряалгын үедэ ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа, хүдэлмэреэ богони болзорто эмхидхэхые оролдонобди,—гэжэ звеное даагша Доржо Батуев хөөрэнэ.

Үбһэ хуряалга, силос даралгын үедэ дэлгэрһэн мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри шангадажа байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ ажахын тоосоондо ороод, өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээлээ бэлдэжэ байһан хонишодой бригадануудшье ажалаа эмхитэйгээр ябуулна. Тэдэнэр булта үбһэеэ богони болзорто хуряажа абаха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн нүхэр Д. Батуевай даадаг звеногой ажалшад (Зүүн гарһаа) Ч. Бадмаев, Д. Батуев, В. Попов гэгшэд хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэжэ байна. Хоёрдохи зурагтань үбһэ һүрилжэ байһан үе.

Г. Базаржаповай фото, текст.

...ГУУЛИНУУДАЙ БАРИЛГАДА— ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

...унизмын материально-...кэ үндэһэ һуури бай-... совет хүнүүдые эрдэм-...гаха, коммунис ёһоор ...руулан хүмүүжүүлхэ ...нууд нэгэ доро шиид-... зэргэтэй. Һуралсал ...хүмүүжүүлгын хүдэл-... һургуулинуудай хэр ...раар, зүбөөр эмхидхэ-... коммунис хүмүүжүүл-...рилгонуудые бүхы дээ-...идхэлгэ горьтойгоор ...аха юм.

...ули тухай асуудалые ...-эй Верховно Соведэй ... болоһон сессидэ зүб-...лсэлгэ хадаа, һургуу-... хэрэгэй бүхы арадай, ...юлон зүблэлтэ засагай ... анхаралда ходо байда-...дахяад гэршэлбэ.

... тиимэһээ мүнөө үедэ ...үнние балшар бага ...аань эхилээд ажал хү-...дэ дуратайгаар, эдэб-...элтэйгээр, элүүр эн-...нэншэ сэхээр, комму-...айгуулгада бэеэ үгэн-...аучна үзэлтэйгөөр хү-...лхэ гээшэ тон шухала ... Энээние зүбөөр, һай-...лгоһон партийна коми-... совет зургаанууд, ажа-...тэлбэрилэгшэд һургуу-...ай, багшанарай хүдэл-... анхаралаа хододоо та-... тэдэнэй эрилтэ хэрэг-...үүдые түрүүшын ээл-... хангаха гэжэ оролдо-...ргуулиин хэрэг үнэхөө-...артийна хэрэг гэжэ то-...лгоһон дээрэһээ тиимэ ...рилэгшэд һургуули-... байшангуудые, хамтын ...үдые шэнээр бариха, ... заһаха хүдэлмэринүү-...асые ходо анхаран шал-...хэрэгтэй сагтань ал... ...алаар туһалжа байдаг.

...иин Мухар-Шэбэрэй ...юлон аймагай Соведэй ...эхэ комитет, колхозууд ... совхозуудай хүтэлбэри-... һургуулинуудай хэрэг-... эрилтэнүүдтэ хододоо ...лтайгаар хандадаг. ...ууд болон совхозуудай ...ээр, тэдэнэй мүнгэ зөө-...үүлэй хоёр-гурбан жэл ...н шатын, найман ба ... нэгэн жэлэй һургуули-... арба гаран байшан ...ажа, үхибүүдтэ бэлэг-...эн байна. Тиигэжэ олон-...агшад олон халаанда ...аа болёо. Хэшээлһээ ... сагта... хүмүүжүүлгэ, ...оруулгын хүдэлмэри ...адай дунда ябуулхада ... эрхэ нүхэсэлнүүд бай-...даа. Иигэжэ һургуули-... партийна ёһоор хан-... ушарнууд манайда

...эшье һаа, даалгагда-...һан тус тус предприя-...а ами хараад, һургуу-...ай барилгые хоёрдохи ...ндэ табяад, тэдэнэй ...ые ходо хойшо татажа ... хүтэлбэрилэгшэд мүн ...ублика доторнай үсөөн ...ии юм. Зэдын комби-...республикымнай томо ...иятинуудай нэгэн гэжэ ...кэ. Теэд энэ хүсэ ехэтэй ...иятиин директор нүхэр ...евой һургуулиин ба-...а анхаралаа тон багаар ... дээрэһээнь боложо, ...танци дээрэхи һургуу-...айшан дүрбэдэхи жэлээ ...ажа байһаар. Тэрэнэй ...ын хэзээшье дүүргэгдэ-...шөө элирээдүй. Хэрбээ ... Соловьев гүрэнэй болон ...н журам наринаар са-... һургуулиин барилгада ...алгатайгаар хандадаг ...с һургуулине үни бари-...үргэхэ байгаа.

... Баргажанай, Хяагтын ...үдай гүйсэдхэхэ коми-... болон партиин райко-... һургуулинуудай барилгада анхаралаа багаар табина. Баргажанай Адагай, Хурамхаанай һургуулинуудай барилганууд ехээр унжагайржа байна. Барилгын хүдэлмэрие үнэгүй болгохо ба түргэдхэхэ тушаа тэндэхи барилгашад, һургуулиин, гэгээрэлэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд үүсхэл эдэбхи гарганагүй. Шэдхэ нарһан тужа соо барилга хэгдэжэ байһаншье һаа, Хурамхаанай барилгашад өөһэдынгөө хүсөөр үнэгүй тёосо бэлдээд, гэрээ хушаад, барилгаяа түргэн дүүргэхэ гэжэ оролдохогүй, харин хэдэн зуугаад модонһоо шифер хушалта асархыень хүлеэжэ, хайран сагаа дэмы гээжэ һууханнь гайхалтай. Иимэ алмай харюусалгагүй ябадалнуудтай шангаар тэмсэхэ шухала.

Үндэр сагаан һургуулинуудаймнай үргэн ехэ үүдэнүүд баяртайгаар сэлигдэжэ, хүхюун сэнгэлиг, хөөрхэн сэлмэг үхибүүдэймнай шаг шууяа татан хэшээлнүүдтээ орохо сагынь холо бэшэ, хормой доро болоо. Теэд сентябриин нэгэн болотор барижа дүүргэгдэхэ һургуулинуудай барилга ехээр удааржа байна. Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ һургуулинуудые бариха түсэбөө совнархозой предприятинууд 68 процентээр, «Бурятцелинстрой» трестын предприятинууд минии 72 процентээр дүүргэбэ. Илангаяа Улаан-Үдэ городой районуудта һургуулинуудай барилганууд ехээр удааржа, һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр дүүргэгдэхэ зэргэтэй байһан хэдэн байшангуудай бүтөөгдэхэнь шахардуу боложо байна. Иимэ хангалтагүй байдал юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, барилгын ябасые, тэрэнэй шанарые, хэгдэхэ хүдэлмэриин болзорые КПСС-эй райкомууд һулаар шалгана; барилга хэдэг предприятинуудай, мүн арадай гэгээрэлэй зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ багаар табина, гүрэнэй, партиин журам эбдэхэдэнь, тэдэнэртэ хүлисэнгеэр хандана.

Һургуулинуудай ба хүүгэдэй саадуудай, яслинуудай байшангуудай барилгын хүдэлмэриин ябасые партиин областной комитедэй бюро һаяхан хаража үзөөд, арадай ажахын Соведэй предприятинууд, гэгээрэлэй Министерство, партиин зарим райкомууд болон аймгүйсэдкомууд һургуулинуудай барилгануудые хангалтагүйгөөр эрхилнэ гэжэ тэмдэглээд, түсэбэй ёһоор энэ жэлдэ баригдаха шэнэ һургуулинуудые хараалагдаһан болзор соонь барижа дүүргэхэ шанга эрилтэ табиһан байна. Тиихэтээ нэгэн хамта барилгануудай шанар һайжаруулха, гүрэнэй түсэбөөр тогтоогдоһон болзорые хэлбэришэгүйгөөр сахиха хэрэгтэ барилгашадай, партийна комитедүүдэй, советскэ зургаануудай анхарал хандуулаа.

Һургуулинуудай барилгануудай ябаса олониитын анхаралда хододоо байха зэргэтэй. Аймагууд хоорондын болон хойто аймагуудай газетэнүүд, нютагуудтахи радио дамжуулганууд, баригдажа байгаа шэнэ һургуулинуудай барилгые түргэдхэхын тулада, рейдовэ бригадануудые, хүдөө бэшэгшэдэй постнуудые байгуулаад, барилгын урагшатай ябасада һаад хэжэ байгаа бүхы дутагдалнуудые усадхахадань, барилгын хүдэлмэрие түргэдхэхэдэ, шанарыень һайжаруулхада туһалха уялгатай.

АЛТАЙН ХИЗААР. **Алтайн хүдөө ажахын институдай һуралсалай-туршалгын ажахыда туршалга хэхын тулада мүнөө жэлдэ 400 гектар талмай дээрэ бобынууд элдэб аргаар таригдаһан байна. Тэжээлэй бобы ургуулха хүдэлмэри агроном Н. И. Чекановагай хүтэлбэреэр хэгдэдэг. Ехэ талмай дээрэ научна хүдэлмэри хэхэдэнь студентнүүд, һуралсалай-туршалгын ажахын механизаторнууд тэрээндэ туһалдаг юм. Зураг дээрэ: Социалис Ажалай Герой Н. И. Чеканова, оньһожоруулагдаһан отрядай начальник Леонид Холодный гэгшэд тэжээлэн бобын ряд хоорондын элдүүрилгые шалгажа байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

...ХЭР Н. С. ХРУЩЕВ ХЕРСОНСКО ОБЛАСТЬДО ЕРЭБЭ

...ИЧЕСК (Херсонско об-..., июлиин 31. (ТАСС). ...эй ЦК-гай Нэгэдэхи ...рь, СССР-эй Министр-... Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Херсонско ...иин Геническэ районой ... революции» гэжэ кол-... полинууд дээгүүр энэ ...үр ябажа, кукуруза ...аг шэнэ машинануудые ... байна. КПСС-эй ЦК-...резидиумэй гэшүүн, Ук-... КП-гэй ЦК-гай нэгэ-...екретарь Н. В. Подгор-...ПСС-эй ЦК-гай Прези-... гэшүүндэ кандидат, ...й Министрнүүдэй Со-...Түрүүлэгшэ В. В. Щер-... УССР-эй Верховно ...й Президиумэй Түрүү-... Д. С. Коротченко Н. С. ...той хамта эндэ ерэл-...Украинын КП-гэй Хер-...обкомой нэгэдэхи сек-... А. С. Кочубей, Херсон-...игүйсэдкомой түрүүлэг-... Г. Барыльник колхоздо ... **ерэлсэһэн байна.**

«Волна революции» гэжэ колхозой плантаци дээрэ кукуруза хуряадаг хэдэн машина хүдэлнэ. Эндэ манай механизаторнуудта мэдээжэ болонхой «Херсонец» гэжэ комбайн, Херсонско Г. И. Петровскиин нэрэмжэтэ комбайн бүтээлгын заводой коллективэй гаргаһан хуряалгын шэнэ агрегадууд хүдэлнэ. Поли дээгүүр навесной комбайн ябана. Энэ машина кукурузын эшэнүүдые хадаад, буурсагыень таһалан илгадаг, эшэ набшыень хэршэдэг байха юм. Хэршэһэн эшэ набшань зэргэлээд ябаһан транспортерна тэргэдэ ашагдадаг. Энэ машина часай турша соо нэгэ гектар кукуруза хуряана.

Кукуруза хуряадаг хоёр рядтай комбайнай хүдэлхые нүхэр Н. С. Хрущев анхаралтайгаар хараа. Энэ машина кукуруза хадаад, эшыень хэршэдэг, мүн эдеэшэһэн буурсагуудые хальһанһаань сэбэрлэжэ шадаха байна. Баһал иимэ түхэлэй гурбан рядтай комбайн эндэ хүдэлнэ. Тэжээл хэршээд, малда үгэдэг роторно косилкын хүдэлмэри харуулагдаа.

Никита Сергеевич Хрущев машина бүхэнэй бүтээсэ, шанар тухай һайса һонирхоо, конструкторнуудтань хэдэн ажаглалтануудые хээ. Манай колхоз, совхозууд томо ажахынууд болоно. Тэдэнэй тарилгын талмайнууд үгаа ехэ. Тиимэһээ тэдэндэ бүтээсэ ехэтэй машинанууд хэрэгтэй. Шэнэ модельнүүдые ухаалан зохёоходоо, конструкторнууд мүнөө үе сагай техникын түйлалтануудые хараадаа абаха, ажалай бүтээсэ эрид ехээр дээшэлүүлхээр машинануудые бүтээхэ уялгатай.

Удаань нүхэр Н. С. Хрущев «Грузия» гэжэ колхоздо хүрөө. Тус ажахын полинууд Чонгарска хахад арал дээрэ байдаг. Газарайнь хүрьһэн муу, хужартай газар дайралдадаг, ган гасуур болодог. Һая болотор энэ ажахын экономико гээгдэнги байһан юм.

Зүгөөр хүнүүд газараа шадамар һайнаар элдүүрилдэг, нютагай уһалууриин һубаг ханааб татаа, саад таридаг, мал үсхэбэрилдэг болоо. Мүнөө «Грузия» колхоз түрүү ажахынуудай нэгэн болонхой.

Таряашад болон малшад нүхэр Н. С. Хрущевые хани халуунаар амаршалаа. Нийтынгээ ажахын ямараар хүгжэжэ, хүдөө ажахын артелиин экономикын хэр бэхижэжэ байһан тухай колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Г. А. Легунов хөөрэжэ үгөө.

Кукурузын плантацинуудые болон огородые Н. С. Хрущев хараа. Кукурузын ургаса дээшэлүүлхэ тухай, газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абаха тухай колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй Никита Сергеевич хөөрэлдөө.

Гаража ошоһон депутадуудай орондо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлнэ

Загарайн аймагай Үнэгэтэйн үрэ-жэмэсэй заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад, суглаанда уржадэр олоороо сугларбад. Үнихэнэй ушараа, уулзаагүй мэтэ өөһэд хоорондоо шэнэ һониноо дурдалсана...

Эгээл түрүүлэн үгэ абаһан технорук Валентина Ивановна Гуляева трибунада гараад, сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр иигэжэ мэдүүлбэ:

— Бидэнэй хубида ехэ зол тудаа. Ушар юуб гэхэдэ, манай аймагай һунгуулиин № 61-дэхи Үнэгэтэйн округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар партиин үнэн хүбүүн, КПСС-эй Буряадай обкомой таһагые даагша **Эрдыниев Даши Доржиевичые** дэбжүүлхээр дурадханаб,—гэхэдэнь, тэндэ байгшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Нүхэр Гуляева дэбжүүлһэн кандидадайнгаа намтар тухай тобшохоноор мэдээсэбэ.

Трибунада хүдэлмэришэн В. П. Хуторная гараад:

— Дээдэ түрэ засагтаа эрхим хүбүүд, басагадаа дэбжүүлхэ гээшэ бүхы партиин, совет арадай заншалта һайндэр болонхой. Тиимэһээ мүнөө бидэнэй дэбжүүлһэн кандидат коллективэймнай хэрэг байдалаар хододоо һонирхожо, бидэнэй гүйлта дурадхалда анхаралтайгаар хандан, зохихо туһаламжа үзүүлжэ байхыень хүдэлмэришэдэй зүгһөө захин найдаха байнаб.

Удаалуулан үгэ абаһан нүхэр Спиридонов болон бусад нүхэр Гуляевагай дурадхалые һайшаан дэмжээ.

Имэрхүү суглаан Онохойн совхозой бүхы отделениинүүдтэ болобо. Тэндэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн дэбжүүлэгдэһэн кандидат — Д. Д. Эрдыниев тухай нэгэн һаналтай байһанаа үнэн сэдьхэлһээ мэдүүлбэд.

***

...Үдын забһарлалгын үе һэн. Улаан-Үдын мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэд, алба хаагшад олооро сугларшанхай, ямар нэгэн баярта мэдээсэл дуулахые хүсэһэндэл урагшаа анхаран шэртэнэд. Фабрична комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Симухин трибунада гараад, иигэжэ мэдээсэбэ:

—Манай орон дотор коммунизмын үргэн далайсатайгаар байгуулагдажа байһан үе сагта коммунис ёһо гурим нийтын түхэлтэй боложо, олон түмэнэй эдэбхи үүсхэл бүри ехээр бадараана. Тэдэнэй хамаг найдал, хамаг этигэл хүсэлые бүрин дүүрэнээр харюулха хэрэг арадай зарсанарһаа илээд дуладана бшуу. Эгээ мүнөө үедэ бидэнэр эндэ сугларaад байхадаа, үүсхэл ехэтэй үнэн сэхэ хүбүүдэймнай нэгэн болохо—республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **Владимир Георгиевич Бирюковые** Улаан-Үдын Октябрьска районой һунгуулиин № 26-дахи Октябрьска округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлхые дурадханаб. Нүхэр Бирюковые булта һайн таниха, мэдэхэ гээшэбди. Манай фабрикын ажабайдалаар ходо һонирхожо, үсөөн бэшэ ушарта туһаламжа үзүүлдэг юм. Саашадаашье манай дэбжүүлһэн депутат бидэнэй хэрэг ажалаар улам һонирхожо, хүдэлмэришэдэй эрилтэ, гүйлтада анхаралтайгаар хандадаг байг лэ.

Нүхэр Симухинэй дурадхалые фабрикын модошо дархан Бокарев, коммунис ажалай бригадын бригадир нүхэр Соколова болон бусад үнэн сэдьхэлһээ дэмжэжэ байһанаа баясхалантайгаар мэдүүлбэд. Мүн фабрикын директор нүхэр Дубинников нүхэр Бирюковой кандидатура тушаа тобшохоноор тогтохо зуураа, саашадаашье хүдэлмэришэдэй найдабарине харюулхаар ажаллахыень тэрээндэ хүсэбэ. Тиигээд, энэ оной августын 19-дэ болохоёо байгаа һунгалтын үдэр, булта нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень уряалба. Мебельнэ фабрикынхидай дурадхалые Октябрьска районой промкомбинат болон бусад эмхинүүд бүрин дэмжэв.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ҮҮРГЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Ажал хүдэлмэриhөө хуули бусаар гаргагдаhан, уялгата түлөөhыень буруугаар үгэhэн гү, үгышье haa, бусад арсалдаата асуудалаар гомдол, бэшэгүүд илангаяа хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай зүгhөө манай редакцида орожо байдаг.

Тиигээд энээндэ хамаатай гэхэ гү, али уншагшадай асуудалнуудта харюу болгон, культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ В. А. Афанасьевай тобшохон тайлбари бэшэг доро толилбобди.

Томо томо завод, фабрика болон бусад үйлэдбэриин зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд тэндэхи профсоюзай комитедэй зүбшөөлгүйгөөр нэгэшье хүниие ажалhаань гаргаха эрхэгүй бшуу даа. Энээн тушаа ажал тухай хуули доторшье яhала hайнаар, тодо hонороор бэшээтэй. Тиибэшье, мүнөө үедэ ямар гол дутагдал бииб гэхэдэ, олохон газарнуудта профсоюзай комитедүүд энэ хэрэг өөhэдынгөө шанга хиналта, мэдэл доро үшөө абаадүй байhаар.

Ямар ушарта хүдэлмэришэд болон алба хаагшад ажалhаа сүлөөлэгдэхэ зэргэтэй юм? Онсо ушарта предприяти, эмхи зургаан болон үйлэдбэриин зарим газарнуудай хаагдаhан дээрэhээнь гү, үгышье haa, хүдэлмэришэдэйнь хороогдохо болоhонhоо иимэ хэмжээн абтажа магад. Тэрээнhээ гадна, ямар нэгэн хүдэлмэришэнэй ажалаа хангажа шадаагүй, хүндэгүй шалтагаанаар хүдэлмэриhөө гээгдэдэг, тусхайта даабаринуудтаа хайша хэрэг, харюусалгагүйгөөр хандадаг— гол түлэб иимэ ушарта хүниие ажалhаань сүлөөлхэ тухай асуудал харагдадаг гээшэ.

Үшөө ямар ушарта иигэжэ болохоб? Хүдэлмэришэдөө үсөөрүүлжэ, аппарадаа сомор болгохын тулада администрациин зууршалгые фабрична, заводской комитет хаража үзэхэдөө, тон түрүүн тэдэниие ондоо ажалда оруулха арга боломжо бии ха гү гэжэ анхарха зэргэтэй. Ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, журам hайнаар сахидаг, тиигээд гэр бүлэдөө хоёр едогhоо дээшэ тэжээбэритэй хүнүүд haaнь; гэр бүлэдөө өөрhөөнь бэшэ ондоо хүдэлхэ хүнүүдэй үгы haaнь; залуу хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай уялгата албанда ошохо жэлдээ тус предприятида зургаа hарын туршада хүдэлөөд байгаа haaнь.

Хэрбээ ямар нэгэн хүдэлмэрилэгшын бэлэдхэл муутай байhан дээрэhээ хүдэлмэрээ бодото дээрээ хангажа шадахагүй байбалнь, ажал тухай хуулиин (КЗОТ) 47-дохи статьягай «а», «б», «в» пунктнуудай ёhoop, ФЗМК иимэ ушарта тэрэнние ажалhаань сүлөөлхэ тухай зүбшөөлөө администрацида үгэдэг. Тиихэдээ ажалhаань гаргаха тушаа администраци хоёр недели урид өөртэнь дуулгадаг, үгы хадаа энэ үе соо хүдэлхэ байhан салин хүлhыень түлэхэ ёhотой.

Тэрэшэлэн ажал тухай хуулиин 47-дохи статьягай «г» пунктын ёhoop, ямар нэгэн хүдэлмэришэн ажалдаа хайша хэрэг хандадаг, журам эбдэдэг байба гэлэй. Энэ ушарта тэрээндэ тохогдоhон хамаг гэм зэмыень хаража үзөөд, саашадаа ажалдань үлөөжэ болохо гү гэhэн асуудал администраци ФЗМК-тай хамта зүбшэн хэлсэдэг.

Зүгөөр ажабайдалда элдэбын ушар тохёолдодог бшуу. Хэн нэгэн эрхэтэнэй удаан сагаар үбшэлөөд байбалнь, ажал тухай хуулиин 47-дохи статьягай «ж» пунктын үндэhөөр, администраци тэрэниие хүдэлмэриhөөнь гаргаха эрхэгүй. Тиибэшье, администраци болон профком тэрээндэ даалгагдаhан хэрэгэйнь онсо шухала удха шанартай байhые хараадаа абажа, тусгаар ушарта тэрэниие хүдэлмэриhөөнь сүлөөлжэ болохо.

Гадна дээдэ hургуули, тусхай бэлэдхэлэй техникум дүүргэhэн залуу мэргэжэлтэд нэгэ газартаа хуулита гурбан жэлээ хүдэлөөгүй haa, гансал администрациин, ФЗМК-гай бэшэ, мүн дээдэ зургаанда мэдэлтэй байhан управлениин зүбшөөлтэйгөөр лэ ажалhаа сүлөөлэгдэхэ. Эндэ иимэ нэгэ зүйл шухалашалан тэмдэглээе. Хэн нэгэниие ямаршьеб шалтагаанаар ажалhаань гаргаха тухай администрациин шиидхэбэри месткомой зүблөөн дээрэ заатал haa харагдаха ёhотой бшуу. Тиихэдээ тэрэ хүнэй өөрөө байлсаа haa, hайн. Иимэ асуудал местком хаража үзэхэдөө, гэмтэ шоуры заhан заларуулхын зорилгоор, тэрээндэ шанга hануулга хэдэг, элдэб донгодолго, шиидхэбэри гаргадаг байха юм. [illegible] Ушар иимэhээ хоёр тала энэ хэрэгтэ угаа наряар хандажа, зүб гуримаарнь шиидхэхэ зорилготой.

Үшөө юу хэлэлтэйб гэхэдэ, администраци болон ФЗМК-гай абаhан шиидхэбэриин ёhoop, ажалhаа гаргуулагшад hарын туршада арадай сүүдгэ гомдол бариха эрхэтэй.

Гэтэр, болоhон лэ ушар бүхэндэ хүниие ажалhаань сүлөөлхэдөө, заатал haa профсоюзай комитедэй зүбшөөл хэрэгтэй бэшэ юм. Зай, ямар ушартайб гэбэл: а) ямар нэгэн тушаал даалсажа байhан ажалhаань; б) үгтэhэн даабариин ёhoop шалгалтаяа барижа шадаагүй haaнь; в) саг зуураар ажалда абтаhан haaнь.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэдээ, тон түрүүн, профсоюзай комитедүүд хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай аша туhын хэрэг нарин нягтаар, шууд сэхээр сахин хамгаалжа байха ёhотой.

КПСС-эй райкомуудта

БАГДАРИН. Аймагай партийна организациин ябуулжа байгаа соёл сурталай хүдэлмэриин асуудалаар партиин райкомой ээлжээтэ пленум зарлагдаба.

Үнгэрэгшэ hуралсалай жэлдэ соёл гэгээрэлэй 60 кружогууд ба семинарнууд хүдэлөө.

Ниитэ-агитационно ба лекционно ажал ябуулга hайжараа. Уакит, Арекиткан, Ципикан болон бусад тосхонуудай лекторскэ бүлгэмүүд эрхим hайнаар ажаллана. Нүхэд Шувалов, Калекин, Лакиенко, Гуфайзина, Плеханов гэгшэд оролдосотой, бэрхэ лекторнууд гэжэ суурханхай. 28 агитколлектив ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна.

Коммунис ажалай түлөө тэмсэл аймагай ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүнөө үедэ 11 коллективүүд, 59 бригаданууд болон цехүүд, тобшолон хэлэбэл, аймагай бүхы ажалшадай гурбанайнь нэгэ хубинь энэ мүрысөөндэ оролсонхой. Арекитканай геологуудай партиин коллектив коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Гэхэ зуура, соёл гэгээрэлэй ажал ябуулгада байhан дутуу дунданууд элирээ. Ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ асуудал партиин зарим организацинуудай суглаанууд дээрэ үсөөн табигдана. Хэдэн колхозуудай, мүн бусадшье эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд (жэшээнь, нүхэд Разумовский, Сафронов, Цыденов) кабинедүүдэйнгээ дүрбэн хана hахяад лэ hуудаг зантай. Иимэрхүү хүтэлбэрилэгшэд шанга шүүмжэлэлдэ хүртөө.

Пленум дээрэ 15 хүн үгэ хэлэжэ, зүбшэгдэhэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол абтаа.

УЛААН-ҮДЭ. Партиин XXII съездын агуу удха шанартай шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ коммунистнарай үүргэ улам дээшэлhэниинь элитэ.

Энэ асуудалаар Железнодорожно райкомой ээлжээтэ пленум зарлагдаа hэн.

Партиин олонхи эхин организацинууд коммунистнарай ажал хэрэгүүдые зүбөөр хүтэлбэрилнэ. Жэшээлхэдэ, паровозо-вагонно заводой парторганизаци хүмүүжүүлхы ажалай hайшаама онол аргануудые олонхой гэжэ пленум тэмдэглээ.

«Буряткабель» заводой фрезеровщик, партиин гэшүүн Павел Шевчишин 1962 ондо хэхэ ажал ябуулгынгаа түсэб табиhан юм. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

1. hара бухэнэйнгөө даалгабариие дунда зэргээр 135 процентээр дүүргэхэ.
2. 1962 ондо эрхим шанартай продукци гэhэн өөрын тамга абажа, ОТК-гай шалгалтагүйгөөр тушаадаг болохо.
3. Зуборезчигэй мэргэжэл шудалха.
4. 2 фрезеровщигуудые hургаха.
5. Үдэшын hургуулиин 9-хи класс дүүргэхэ.
6. Коммунизм барилгын моральна кодексын эрилтэнүүдые өөрынгөө ажабайдалай ёho гурим болгохо.

Мүнөө нүхэр Шевчишин hара бүхэнэйнгөө даалгабариие 130—150 процент дүүргэнэ, эрхим шанартай продукци гэhэн өөрын тамгатай болонхой. 2-хи фрезеровщигоо hургажа байна, 9-хи класс эрхимээр дүүргээ. Иимэрхүү жэшээ харуулжа ябаhан коммунистнар эндэ олон.

Элидхэлшэ, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Н. И. Бизюкин, мүн үгэ хэлэгшэд hайн hайхан жэшээтэ хэрэгүүдэй хажуугаар үшөөл олон дутуу дунданууд бии гэжэ тэмдэглэбэд. Жэшээлхэдэ, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой коллектив гүрэнэй түсэб hараhаа hарада дүүргэнэгүй. Тиигэжэ барилгын организацинуудай ажал hаатуулна. Мүн тус заводто оройдоо 3 уралан нарижуулагшад бии. Заводой партийна организаци ниитын, эмхидхэлэй хүдэлмэри hуларуулhан, социалис мүрысөө муугаар эмхидхэдэг байна. Пленумдэ абтаhан дэлгэрэнгы тогтоол соо партийна эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид hайжаруулха тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа.

ХЭРЭН. Партиин Түнхэнэй райком 22 хүнhөө бүридэhэн аймагай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй совет байгуулба. Тус Совет 4 ондоо таhагуудтай: агрономическа, зоотехническэ, ветеринарна ба инженерно-техническэ.

Түрүү дүй дүршэл ба наука, техникын туйлалтануудые бодомжотойгоор нэбтэрүүлжэ байха гээшэ энэ соведэй гол зорилгонь болоно. Хүтэлбэрилэгшээр «Сибиряк» колхозой ахалагша агроном А. И. Стрелков томилогдоо.

ТАРБАГАТАЙ. Аймагай партиин райкомой бюро «Восход» колхозой үбhэшэдэй дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Колхознигуудай дунда социалис мүрысөөн hайнаар табигданхай. Үдэр үдэрэй даабари үлүүлэн дүүргээд байбал, нэмэлтэ түлөөhэн хараалагданхай. Бригада, звенонуудай ажалай дүн самбар дээрэ үдэр бүхэн бүридхэгдэн гаргагдана. Мүн агитаторнууд эдэбхитэйгээр ажаллана. Колхозой партийна организациин зүгhөө бэелүүлэгдэhэн эдэ хэмжээ ябуулганууд малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ колхознигуудые зоригжуулна.

Семинар үнгэргэгдэбэ

ХЯАГТА. Хонин бүриhөө хурьга абахын тула манай Погранична совхозой хонишод ехэ оролдолго гаргана. Ажахын тоосоондо ороhон хонишодой олохон бригаданууд зунай бэлшээриин үедэ малаа hайса таргалуулжа байнхай.

Тээсгэн эндэмнай техник-үрэжүүлэгшэдэй семинар үнгэргэгдэжэ, үрэжүүлгын кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ тухай асуудал хэлсэгдэжэ, тэдэнэй урда тодорхой зорилгонууд табигдаа hэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы пунктнуудаар хонидые үрэжүүлгэ эхилхэнь. Энэ хүдэлмэриие илангаяа С. Намжиловай даадаг бригада бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Эндэ гурбан техник-үрэжүүлэгшэд ажаллаха юм.

Г. Одоев,
хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной августын 3.

Түрэл орон доторнай

75 МИЛЛИОН ПҮҮД...

ВОЛГОГРАД. Волго шадарай районуудта таряа хуряалгын халуун хаhа эхилбэ. Мүнөө эндэ гурбан миллионhоо үлүү гектар ороохото таряан амяарлан хадагдаа. Хадагдаhан таряанай ехэнхинь сохигдонхой. Киквидзенскэ, Новоанинска, Кругловско районойхид дунда зэргээр гектарай 140 пүүд таряа сохино.

Таряа хуряалга дээрэ ажаллаhан механизаторнууд үндэр бүтээсэ туйлана. Дубовско районой «Баррикады» совхозой механизатор А. Д. Сидоров хэдэн үдэрэй туршада 578 гектар таряа хадаад байнхай. Тиихэдэ эндэ үдэр үнгэрхэ тума ехэ таряан гүрэндэ тушаагдана. Волгоградайхид hүүлэй үедэ 75 миллион пүүд таряа гүрэнэй амбаарта хээд байна.

ТАРЯА ТУШААЛГА ҮРГЭДЭНЭ

АКТЮБИНСК. Баруун-Казахстанай хизаарай ажахынууд 11 миллион пүүд таряа гүрэндэ тушаагаа. Хизаарай нютаг нугануудhаа баян ургасын абтажа байhан тухай hайн hайхан мэдээсэлнүүд ороно. Актюбинска областиин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, XVIII съездын нэрэмжэтэ совхозой, Уральска областиин Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой, «Правда» газетын нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд гектарай 22 центнер шэниисэ хуряажа абана.

ПРОХОДЧИГУУДАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТА

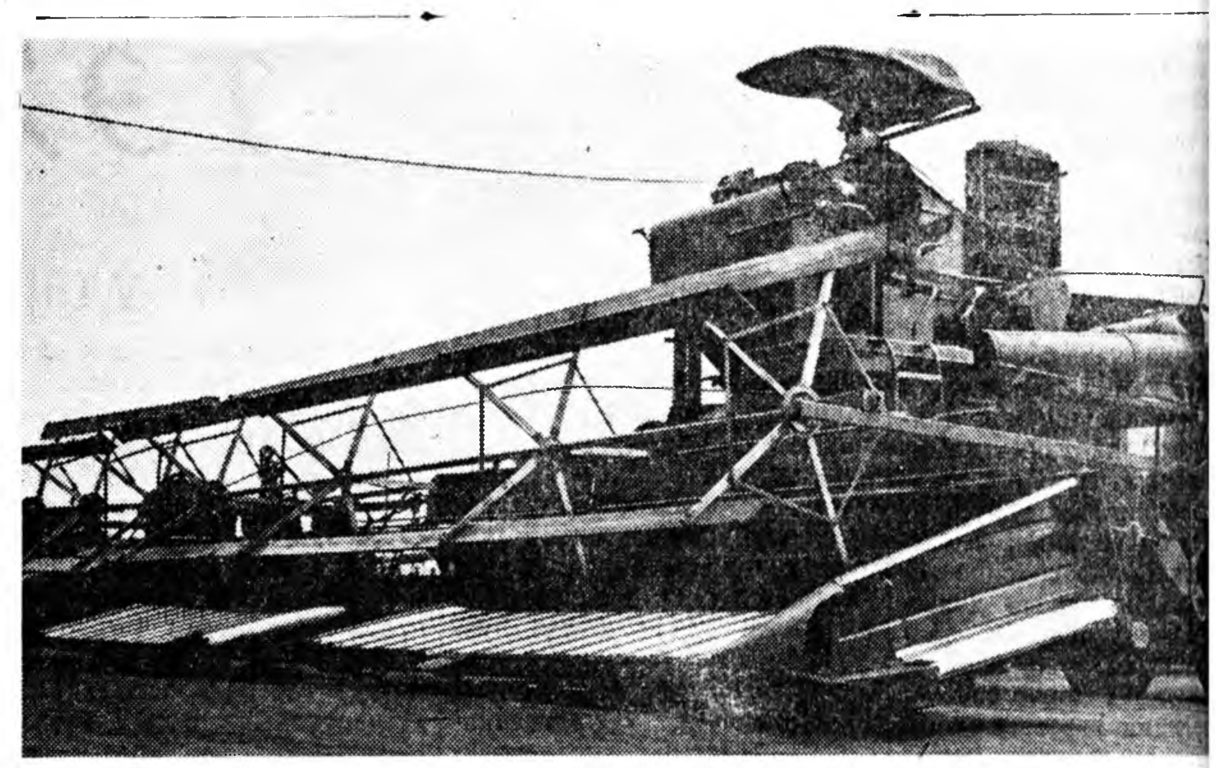
НОВОВОЛЫНСК. (Волынска область). «Нововолынскуголь» трестын табадахи Нововолынска шахтын нүүрhэ малтагшад хуушан заншалайнгаа ёhoop, Бронислав Кучаускас гэгшын хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай проходчигуудай комплексно бригадын гэшүүдые баяр ёhололой оршон байдалда угтаба. Тус бригадын гэшүүд шэнэ амжалта туйлаhан байна. Тэдэнэр «ШБМ-2» маркын комбайнаар нүүрhэ малтахадаа, нэгэ hарын туршада 765 погонно метр газар малтаhан байгаа. Энэнь бригадын нэгэ гэшүүн дээрэ тооложо үзэхэдэ, ажалайнь бүтээсэ 31,9 метрээр дээшэлээ гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 12,7 метрээр ехэ болоhон байха юм.

ШЭНЭ ЗАЛУУГ ГАЗАРАЙХИДАЙ ЗАХИЛ ДҮҮРГЭГДЭЭ

ТУЛА. Шэнэ, залууг газар элдүүрилэгшэдэй захилаар хэгдэhэн 2500 «ЖВН-10» маркын үргэн [...] жатканууд бэлэн бо[...] гэжэ Тулын комбайн[...] водой хүдэлмэришэд [...] мэдээсээ.

«ЖВН-10» марк[...] жатка аяар 10 метр[...] мүртэй юм. Тиимэhээ [...] лайнь бүтээсэ 2,3 дах[...] шэлхэ байна.

Заводой хүдэлм[...] августын 15 болотор [...] залууг газар элдү[...] шэдтэ үшөө 1500 [...] жатка суглуулжа э[...] зорилго урдаа табин[...]

Ороohото ургамалнуудые амяарлан хуряаха ЖВН-10 гэжэ навесной валково жаткые Т[...] комбайнай заводой коллектив бүтээдэг болоо. 10 метр үргэн мүртэй ЖВН-10 хадаа универс[...] жатка болоно. Энээнэй ашаар нэгэ гү, али хоёр адли хэмжээтэй (5 метрын мүртэй) баал болго[...] хадажа болохо байна. Энэ хадаа таряанай ургасые, буртаг үбhые болон бусадые хараадаа аб[...]нуудые ехэ гү, али бага болгохо арга олгоно. Жатка хадаа СК-3 гү, али СК-4 гэжэ самоходн[...] байнда, тэрэшэлэн СШ-75 гэжэ самоходно шассида шагтагалагдажа болохо юм. Зураг дээрэ: [...] 10 жатка заводой хашаа соо самоходно комбайнда шагтагалагдажа байна. ТАСС-ай фотохр[...]

Коммунизм тухай хөөрэлдөөн

(Түгэсхэл. Эхиниинь августын 1-нэй номертo)

БАЯН ДЭЛГЭР БАЙДАЛТАЙ ОБЩЕСТ[...]

(Холын нэгэ бригадада болоhон хөөрөөн)

Манай совет гүрэнэй ажалшан арад коммунис партиингаа ударидалгаар засаг түрэеэ гартаа абажа, мүнөө хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ коммунизмда орохын түлөө тэмсэжэ байна. Тиин буржуазиин номнолшодой «hургаал» буруу hүргөө. Ородой агууехэ эрдэмтэд Д. М. Менделеев, К. А. Тимирязев, Д. Н. Прянишников гэгшэдэй зааhанай ёhoop, дэлхэй дээрэхи газар уhан, бүхы баялигые зүбөөр хэрэглээ haa, мүнөө байhан 2 миллиард 800 миллион хүн зонhoo болохо, 20—30 миллиард хүн зониие эдеэ хоолоор хангажа болохо юм.

Манай орондо хүн бүхэндэ элбэг дэлбэгээр хүртэхэ продукциин абтаха саг тиимэшье холо бэшэ. Жэшээлхэдэ, долоон жэлэй түсэбэй дүүрэхэдэ хүн бүхэндэ 786 кг. ороохо таряан, 70 кг. мяхан (амидын шэгнүүрээр), 20 кг. загаhан, 458 кг. hүн, 5 кг. малай тоhон, 8,6 кг. ургамалай тоhон, 44 кг. саахар, 642 кг. хартаабха, 160 кг. овощ, 162 үндэгэн абтахаар хараалагдаhан байна. Ажалшан арадые эдеэ хоолоор хүсэд хангахын тула хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала.

Тиимэhээл манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абадаг болохын түлөө үдэр бүри тэмсэжэ байна. Тэрэнэй ашаар КПСС-эй ЦК-гай 1953 ондо болоhон сентябриин Пленумhээ хойшо хүдөө ажахын продукци абалга 1,6 дахин ехэ болоо. Энэ үе соо 5 миллиард 36 миллион пүүдhөө 8 миллиард 182 миллион пүүд хүрэтэр таряан абтаа, мяхан—5 миллион 800 мянган тоннооо 8 миллион 800 мянган тонно хүрэтэр, hүн 36 миллион 500 мянгаhаа 62 миллион 500 мянган тонно хүрэтэр.

Энэ үе соо манайшье республикын колхоз, совхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые нилээдгүй ехээр абадаг болоо. Мяхан, hүн, ноохон, үндэгэн 2-hoo 3,5 дахин ехээр гүрэндэ худалдагдадаг болоо.

Гэбэшье Совет оронoймнай олонхи хизаар, область, республика, тэрэ тоодо манай Буряадай АССР-эй колхоз, совхозууд, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха долоон жэлэйнгээ түсэбые тон муугаар дүүргэжэ байна. Тиимэhээ ажалшадай үдэр бүри ургажа байгаа эрилтые эдеэ хоолой зарим зүйлнүүдээр, түбхын түрүүндэ мал ажалай продуктнуудаар хүдөө ажахымнай үшөөл гүйсэд хангажа шаданагүй.

Мүнөө партиимнай Центральна Комитет, Советскэ правительство хүдөө ажахыгаа түргэнөөр хүгжөөхэ, эрид шууд хэмжээнүүдые абажа байна. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд, мяха, мяханай зүйлнүүд болон тоhо худалдан абаха, худалдаха сэнгүүдые дээшэлүүлхэ тухай тогтоол энээниие үшөө дахин эли тодоор гэршэлнэ.

Ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнуудые эрид ехээр абаха арга боломжо ажахы бүхэндэ бии гээшэ. Энээн тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөө нютагай бүхы ажалшадта хандаhан Хандалга соо эли тодоор хэлэгдэнхэй.

КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство Хандалга соогоо ойрын жэлнүүдтэ тарялангай 100 гектар бүридэ 75 центнер, элдүүриин бусад газарай 100 га бүри 16 центнер мяха абаха гэhэн дайшалхы зорилго хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ табяа. Энээн мяха абалгые үргэдхэхэ талаар hайн хэрэгтэй болоно. Хоёрдохи шатада тарялангай газарай 100 гектар бүридэ 100 центнер, гурбадахи шатада—150 центнер мяха үйлэдбэрилхэ зорилго табигдана.

Хүн зониие гүйсэд хүрэхэ байранууда хангаха гэшэ шухалын шухала асуудалай нэгэн болоно. Энээниие үшөө нэгэшье общество шиидхэжэ шадаагүй юм. Ангита обществонуудта арад зониие гэр байрануудаар хангаха гэhэн оролдолгошье байдаггүй. Тиимэhээ тэдэнэр хэлэшэгүй хүндэ байдалда зободог. Капиталис гүрэнүүдэй эгээн баян гүрэн болохо США-да 15 миллион хүн харанхы углуу шанаануудаар, 13 миллион хүн байжа болохоор бэшэ байрануудта байдаг. Тиигэн гэхэдэнь, баяд, ноёд элдэб городуудаар хэдэ хэдэн гоё hайхан гэр байра, дача, виллэ гэхэ мэтые эзэлнэ. Жэшээлхэдэ, США-гай миллиардер Дюпон 24 ордон, виллэнүүдтэй, тэрэнэй нэгэ ордониинь 150, нүгөөдэнь—200 таhалгануудтай юм.

Манай орон дотор гэр байрын барилга жэлhээ жэлдэ улам улам үргэнөөр эрхилэгдэдэг. hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада город, тосхонуудаар 315 миллион дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд гэхэ гү, али 9 миллион болбосон тухалтэй квартира баригдаа. Энэнь 1913 оной хаанта Россиин бүхы городуудай гэр байрын фондhoo хоёр дахин шахуу ехэ болоно. Мүн энэ сагай туршада хүдөө нютагуудта 2 миллион 600 мянган гэр баригдаа. Тиин hүүлэй хэдэн жэлэй туршада 50 миллион совет хүнүүд шэнэ гэртэ орожо, тоолло hон байна. Долоон жэлэй түсэбэй ёhoop город тосхонуудаар 650—660 миллион дүрбэлжэн метр гэр байра гэхэ гү, али 15 миллион шэнэ байра баригдаха юм.

«Түрүүшын арбан жэлэй туршада орон доторнай гэр байрануд дутахаяа болихо. Мүнөөдөө бага байрада олоороо байдаг гү, али муу байратай бүлэнэр шэнэ байра абаха. Хоёрдохи арбан жэлэй дүүрээд байхада, бүлэ бүхэн, тэрэ тоодо hая гэрлэhэн хүнүүдшье болбосон тухэлэй квартиратай болохо юм» гэжэ партиимнай шэнэ Программа соо хэлэгдэнэ.

Манай обществын коммунизмын илалта тээшэ дабшаха бүри городой; мүн город, тосхонууд хоорондын транспорт улам хүгжэхэ юм. Город, тосхонуудаар автобус, троллейбус, машинанууд олон болохо.

Ажалшадай элүүр энхэ байдал тухай парти, правительство саг үргэлжэ оролдодог. Энээнэй ашаар совет хүнүүд түлөөhэгүйгөөр медицинскэ туhаламжа абадаг, аргалуулдаг юм. Гансал манай республика дотор 145 больница, диспансер, 12 санатори, 476 фельдшерско-акушерскэ пункт, мүн хүүгэдэй хэдэн олон эмхи зургаанууд хүдэлнэ.

Арад зониие медицинскэ талаар хангалга саашадаа бүри hайн болохо. Хорин жэл болоод байхада санаторидо амаралга, аптекэhээ эм дом абалга түлөөhэгүй болохо.

Манай гүрэн дотор үхибүүдэй зол жаргалта байдалай түлөө тон ехэ оролдолго хэгдэжэ байдаг. Хоёрдохи арбан жэлдэ бүлэ бүхэн өөрынгөө дураар үхибүүд, хүүгэдээ үхибүүдэй эмхи зургаануудта байлгаха аргатай болохо. hургуули-интернадуудые олоор барижа, үхибүүдые түлөөhэгүйгөөр байлгадаг болохо, hургуулинуудта түлөөhэгүй эдеэн үгтэдэг болохо, hурагшадые хубсаhаар, hуралсалай ном дэбтэрнүүдээр түлөөhэгүйгөөр хангадаг болохо гэжэ хараалагдана.

Жэл бүри манай орон дотор ниитын фонд ехэ болоно. Ниит[...]нуудhаа ажалшадта үгтэд[...]ша жэл бүри ехэ болоно. [...] гаран миллион хүн гүрэнhө[...] зуудhаа пенси абана, олон[...]тэй, эрэгүй 7 миллион [...] туhаламжа үгтэнэ. Дээдэ, [...] дунда hургуулинуудта 4[...] шахуу hурагшад гүрэнэй [...] дээр, ниитын байраар ха[...] интернат hургуулинуудта 6[...] ган гаран hурагшад гүрэнэй [...] дээрэ байлгагдана. Ниитын [...]дай хүсөөр түлөөhэгүй ниит[...]га бэелүүлэгдэнэ, үхибү[...] зургаанууд байлгагдана.

Ажалай үдэр улам богони[...] жол байна. Хүдэлмэриш[...] хаагшадай хүдэлмэриин үд[...] роohоной ашаар 1960 ондо [...]риин недели дунда зэргээр [...] час болоо. Ойрын арбан ж[...] 6—5 часай хүдэлмэриин [...] болохо, тиихэдэ хоёрдохи а[...] соо хүдэлмэриин саг бүри [...]хо юм. Тиигэжэ СССР дэл[...] эгээн богони, эгээн ехэ [...] мүн эгээн ехэ түлөөhэтэй [...]риин үдэртэй орон болохо.

Тобшохоноор хэлээ hа[...] харюу үгтэжэ болохол да[...] асуудалда,—гээд нүхэрни [...] ямар асуудал hуранаб гэж[...] анирггүй болобо.

Тиигэжэ байтар абяа [...] нэгэ хэды сагай үнгэрhэн [...] столой баруун урда булан[...] хонишон hууриhаа бодон[...] татаад:

— Коммунизмын үедэ, [...] манай эндэ хүдэлжэ байhа[...]дой бодото байдал ямар б[...]шаб? Тобшохоноор хэлэж[...] гэнэ.

— Манай партиин [...] Комитет, Советскэ пра[...] мяха, тоhо худалдан а[...] горьтойхоноор нэмээгээ, [...] бүри колхозтнай гүрэндэ[...]ho, ноohо болон мал аж[...] продуктнуудые ехээр худ[...]зо доход ехээр абаhанай [...]шина зэмсэг элбэгээр аба[...]ра олоор бариха, хүнэй а[...]мэри хүнгэдхэхэ, hуудал [...] гоё hайхан, элбэг дэлбэ[...]

Колхоз, совхозууд саашад[...]ра барихадаа хошоод, гурб[...] шулуун гэрнүүдые бариха[...] Жэшээлхэдэ, танай бриг[...] гэшүүдтэ нэгэ тиимэ гэр[...] Дээдэ дабхартань өөhэдэ[...]рөө hуухат, доронь магаз[...] уншалгын зал библиотек[...] булатори, больница, стол[...] гэдэй ясли, саад, hур[...] мэтэ бии болохо гээшэ.

Нүхэдүүд, манай совет[...]рал партиингаа сэсэ мэрг[...] далгаар хүн түрэлтэнэй [...] гэгээн гэрэлтэ коммунизм[...] жалтатайгаар дабшажа я[...] мунизмын үедэ хүн зон [...]бэг, баян дэлгэр байдалт[...] Тэдэ тэрэ миин өөрөө дэ[...] шахагүй гэжэ хүн бүхэн [...]гохо ёhотой. Имагтал хүд[...] ангиин, колхозно таряаш[...] ветскэ интеллигенциин [...] баатарлиг ажал хүдэлмэ[...]долго тэмсэлээр коммун[...]лагдаха, тиимэhээ бар[...] сусашагүйгөөр хүдэлхэ[...] —гээд хөөрөөгөө дүүрг[...]

Ц. [...]

hаалишан Бүтэд Намитовна Баннова хорин гаран жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлхэ зуураа Хүдэрнингөө совхоздо шалгарhaар. Тиихынгээ хажуугаар Мария басагаяа hаалишанай хэрэгтэ hурганхай. Үнгэрhэн hарануудта Мария эхэhээ дутуугүй hү haaгаа. Хоюулан үнеэн бүрнhөө 1150 шахуу литр hү haaгаад байна. Даадаг үнеэдhээн үдэртөө 10—12 литр hү haaгаа юм.

Зураг дээрэ: hаалишан Б. Баннова Мария басагантаяа хөөрэлдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ГАХАЙ ОЛООР ШАХАЯ!

„Шергинскэ" совхоз гахай үсхэбэрилхэ түрүү шэнэ арга хэрэглэнэ. Эдээнhээ жэшээ абагты!

В. И. КАРПОВ, *Кабанскын аймагай „Шергинскэ" совхозой главна зоотехник*

ри ойрын жэлнүүдтэ эдеэ хоолой зүйл элбэг дэл-
болгожо, арад зоной эрилтые бүри мүhэн ханга-
орилго парти ба гүрэмнай табижа байна. Хүдөө-
бүхы ажалшадта хандаhан Хандалга соогоо пар-
Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй
энээн тушаа онсолон заагаа.
арти, правительствын заабаринуудые хараадаа
, хүдөөгэй бүхы ажалшад, тэрэ тоодо манай сов-
ойшье хүдэлмэришэд, шармайн тэмсэжэ байна.
хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр абаха тухай
ин XXII съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай мартын
умэй материал соо эли тодоор заагданхай гээ-
Энэ хадаа коммунис байгуулалтын гол шухала
гонуудай нэгэн мүн болоно.
дэ бүгэдые заабари болгон, манай совхозой хү-
эришэд, механизаторнууд, мэргэжэлтэд эдеэ хоо-
зүйл, нэн түрүүн мяха ехээр абахын тулада орол-
о байнхай. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада ойрын
үүдтэ юун хэгдэхэб, юун хэгдэжэ эхилээб, тү-
шын үрэ дүн ямар бэ гэжэ тобшоор харуулалтай.

анай совхозой дирекци, партийна комитет мяха
абаха тухай тодорхой хараа түсэбүүдые таби-
байгаа. **1964 ондо мяха абаха түрүүшын шата
дааха: тарянай 100 гектар бүридэ 75 центнер,
уриин бусад газарай 100 гектарта 16 центнер мя-
бахаар хараалаланхайбди.**
рын 2—3 жэл соо мяха гансата ехээр абаха гээ-
ий тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Энээнние шиидхэ-
тулада эгээл үдэсэтэй, бэлээр томо болодог га-
үсхэбэрилхэ гэлсэhэн байгаабди. Тиихэдэ миин
рэ зүүгээд байха бэшэ, харин энэ hалбарие
олзо ехэтэй болгохо гэгдэhэн юм. Тиигэжэ хям-
энтэй гахайн мяха ехээр абаха зэргэтэйбди.
**ай совхозой мүнөө жэлдэ абаха бүхы мяханай гу-
гаран процентнь гахайн мяхан байха юм.**
адаа энэмнай улам ехэдэхэ ёhотой. **Хойто жэл-
500 центнер мяха үлүү ехээр абахаар хараалаг-
ай. Тэрэнэй 50 процентнь гахайн мяхан байха.
ишодоо гахайн тоо толгой олошоруулаг-
түсэбтэй. Хэрбээ мүнөө жэлэй январиин 1-дэ 4
а шахуу гахайтай байгаа hаа, хойто жэлдэ 8
а шахуу** болотор олошоруулхаар хараалагдан-
Энэ hалбарие хүгжөөхэ гэжэ юундэ иигэтэрээ
онобибди гэхэдэ, богонихон болзор соо мяха
абаха асуудал шиидхэхэ болодоно. Хоёрдо-
, манай совхозой эрхэ байдал гахай үсхэбэрилхэ-
татай гэхэ гү, али эбэртэ бодо мал, хони үсхэбэ-
э гэхэдэ, газарнай бага, зарим газарнай (арал)
а абтана. Мүн таряанаймнайшье газар тэрэ ту-
Богонёор хэлэхэдэ, арга боломжомнай багашаг
. Иигэжэ манай эрхэ байдал, арга боломжо-
гахайн ажахы эрхилхэ арга зам заана.

МЭРГЭЖҮҮЛЭН ТОМОДХОГДОО

анай совхоз нёдондо жэл апрельдэ байгуулагдаа
Арбаад hуурин ороно. Һуурин бүхэндэ шахуу га-
фермэ байдаг hэн. Иимэ багахан фермэ бүхэн
йгаа ороондо оруулжа, поршоонхолуулха, тэдэ-
томо болгохо, эхэнүүдыень харалсаха, баhа га-
шахаха гэхэ мэтын бүхы хүдэлмэри доро дороо
г байгаа ха юм. Тиигэншьегүй аргагүй. Иимэ ба-
агахан бүлэгүүдээр гахай харахада, бүхы тала-
муу байhаниинь эли ха юм даа. Харууhа, эдеэ-
тэдэнь мүргүй ехэ хүсэн гаргашалагдаад, үрэ
-мяхан мүртэй абтахагүй. Богонёор хэлэхэдэ,
шье олзо доход асархагүй, яндан тулюур hалба-
удай нэгэн байhан юм. Энээнэй муу талыеншье
ан тоолоод яахамнайб.
совхозой байгуулагдаhанай удаа гахайн багахан
мэнүүдые томодхохо, тэрээнтэй хамта мэргэ-
лхэ гэлсэгдэhэн байгаа. Иимэ арбаад ондоо га-
а байhан гахайн фермэнүүдые хамталжа, гур-
газар байра байдал түхеэрэгдээ бэлэй. Нэн тү-
таарамжатай газарта гахайнуудые байражуул-
ээшэ мүн лэ ехэ удхашанартай юм. Тиимэhээ Со-
э мүрэнние зүбшаад, бургааhа hөөгтэй, татуур
халтай газар шэлэгдэhэн байгаа. Бузан, Жили-
Романово гэдэг нютагууднай гахайн умбажа ха-
агүй татуурнуудтай, багахануud гол горхонууд
шэбээлжэ шургажа жаргахаар hөөг бургааhатай,
лжо урбуулхаар гэшэгэнээн ногоотой, жэгтэй зо-
газар юм. Заагдагша нютагуудта гахайн байра-
түхеэрэгдэhэн, зохёогдоhон байгаа.
хайн фермэ томодхогдоhоной аша үрэ, hайн та-
хүн бүхэндэ ойлгосотой бэзэ. Нэн түрүүн фермэ-
хүндэ хүдэлмэри оньhожоруулха арга боломжын
болоhониинь ойлгосотой ааб даа. Энэ хүдэлмэри
жэ эхилэнхэй. Байранууд сооhоо гахайн шэбхэ
аха транспортёр тодхогдожо, дүүжэн харгы хэг-
эй. Жилино hууриндахи фермын гахай уhалха
мэри оньhожоруулагданхай, нэгэ байрань уhаар

олон хүн хүндэлхэ, үрэ дүншье үгы шахуу байдаг hэн. Тэрэ үедэ 50 гаран хүн гахайн фермэдэ хүдэлжэ байhанаа мүнөө 30 гаран гахайшад үшөө олон гахай хаража байдаг. Гаргаша ехээр хэдэг байhан хадань, гахайн мяханай өөрынь үнэ сэншье ехэ байдаг hэн.

Гахайн байрануудай хүсэдөөр ашаглагдадаг болоhониинь мүн лэ hайн байна. Томодхоходо үлүү гараhан байранууд ондоо хэрэг бүтээгээ, энэ үбэлдөө 600 буруу хашарагууд дулаан байратай үбэлжөө. Гадна иигэжэ томодхоходо—гурбан цех болгоходо—хүнүүд мэргэжэдэг hайнтай. Жэшээнь, зарим хүнүүд эхэ гахай харана, нүгөөдүүлынь поршоонхонуудые томо болгохо даабаритай хүдэлнэ. Иигэхэдээ шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Фермые томодхоhоной ашаар тэжээл хоол арьбалагдана, гахайнууд hайнаар эдеэлүүлэгдэдэг, харагдадаг болоhон байна. Эдэ бүгэдын ашаар гахайн гарзалха ябадал үсөөрөө. Хэрбээ нёдондо 800 гаран толгой гарзалаа hаа, мүнөө жэлдэ 280 болотороо энэ тоо хороо гэхэдэ, ойлгосотой бэзэ.

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ

Гурбан цех гэхэ гү, али гурбан фермэ болгожо томодхогдоо гэжэ дээрэ дурдаа hэм. Нэгэ фермэдэ (Бузан гэжэ нютагта) эхэ гахайнууд суглуулагданхай харууhалагдадаг гуримтай. Эндэхи гахайнуудые ороондо оруулжа, hайнаар харадаг. Түрэлгэндэнь бэлэдхэдэг юм.

„Шергинскэ" совхоз томодхогдоhон гахайн ажахытай болонхой. Эдэнь гурбан фермэдэ үсхэбэрилэгдэнэ.

Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо 1 центнер гахайн мяха абахын тулада 69 түхэриг гаргашалагдаа юм.

Тус совхоз 1964 ондо мяха абаха түрүүшын шата—„75—16" гээшые дабаха юм. Тиигэжэ тарянай газарай 100 гектар бүридэ 76 центнер мяха абаха байна.

Энэ hалбарие аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхын тулада түрүү арга хэрэглэхэ, мүнөөнэй эрдэм ухаанай заабариин ёhоор ажаллаха хэрэгтэй болоно. Искусственна аргаар гахайнуудые ороондо оруулжа, тиигэжэ оло олоор богони болзорто поршоонхолуулха (турово арга) гээшэ гахай үсхэбэрилхэ түрүү аргануудай нэгэн мүн. Бага бага бүлэгүүдээр байhан гахайнуудhаа түсэбэй ёhоор поршоонхо абахын аргагүй ха юм даа. Урид хараалжа поршоонхо абадаггүй хадаа—гахайн мяха абаха үндэhэ hуури үгы болоно. Эгээл

иимэhээ искусственнаар ороондо оруулха арга хэрэглэжэ эхилhэн байгаабди. Энэмнай гахайн мяха ехээр абаха эшэ үндэhэн болоно.

Бузан гэдэг нютагта эхэ гахайнуудай цех гү, али 1-дэхи фермэ бии юм. Эндэ hэлгээд 700-аад эхэ гахай байжа гарадаг юм. Эндэмнай искусственна үрэжүүлгын пункт бүхы хэрэгсэлээр түхеэрэгдэнхэй бии. Техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлдэг Петр Иванович Перхов энэ пунктые даадаг, үрэжүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэдэг, харюусадаг байна. Энэ хүмнай үшөө азарга гахайнуудаа харадаг уялгатай.

Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоз ошожо, искусственна үрэжүүлгын онол аргатай тэрэ танилсаа юм. Петр Иванович энэ тушаалда жэл тухай хүдэлжэ байна. Он-

Совхозой гахайнууд бэлшэжэ ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

үулха хэрэг эхилээ гэжэ тэмдэглэе. Гэтэр энээнэй
яда хүрэтэр үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёhотой.
өө дээрээ хүрзэ, хүнэг, ведронууд гахайшадай
гсэлhээ гараадүй байhан зандаа. Саашадаа тэ-
тараан үгэхэ мэтын хүдэлмэри оньhон аргаар
гдэдэг болохо хараатай.
игэжэ томодхоhоной (гурбан цех гү, али фермэ
оhоной) үшөө нэгэ hайн талань юуб гэхэдэ, нэ-
идэ нормо тогтоохо аргатай болгдоо. Хэнэйшье
ээр, багахан бүлэгөөрөө байхадаа, гахайшан
ндэ хүсэд нормо тогтоохын аргагүй. Ахаhаа

доогоор хэлэхэдэ, гахайнуудаа искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоhоор жэл тухай боложо байнабди. Тиин энээнэй үрэ дүн hайн гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэримнай түсэбэй ёhоор хэгдэдэг. Хараалагдаhан саг соогоо—хэдыхэн хоногой болзорто оло олоороо — 200-300 поршоонхо абтадаг болонхой. Һара бүхэндэ тэды толгой поршоонхо абтаха гэжэ хараалагданхай байдаг. Тэрэл болзортоо шахуу поршоонхонууд абтадаг юм.

1-дэхи фермэдээ (Бузан) эхэ гахайнууд ороондо оруулагдаад, түрэхэ болотороо шахуу харууhалагдаад, (10—15 хоноод зулзагалха болоходоо) 2-дохи фермэдэ гү, али цехтэ (энэнь Жилино гэжэ нютагта hууриржанхай) эльгээгдэдэг. (Энэ хуудаhанда үгтэhэн схемэдэ эдэ бүгэдэ харуулаатай). Энэ саг сооhь тэндэнь хаража түрүүлдэг, поршоонхонуудтайнь клеткэнүүд соо байлгажа, хоёр hаратай болоторнь баридаг гуримтай. Хоёр hаратай боломсооронь эхэhээнь таhалжа, бүлэг бүлэг болгожо харадаг юм. Тиигэжэ үшөө 2 hарын турша соо томо болгоhоной

hүүлээр hайн тобир бэетэй эмэ поршоонхонуудыень hүрэгөө нэмээхээ үлөөжэ, hөөргэнь 1-дэхи фермэдээ бусаадаг. Мүн эдээнтэй хамта эхэ гахайнууд hөөргөө эльгээгдэдэг юм. Тиихэдэ азарга болгон үлөөхэ эрэ поршоонхонууд заhагдангүй үлөөгдэдэг. Бэшэ поршоонхонуудынь, гологдоhон эхэ гахайнууд (нэгэ түрэhэн гү, али томо эхэ гахай) шахан таргалуулагдахаяа Романово hууриндахи 3-дахи фермэдэ эльгээгдэдэг юм. Иигээд байхадаа **хоёрдохи фермэмнай гахайнуудые түрүүлдэг, нарай зулзага, поршоонхонуудые томо болгоод, бэшэ тусхай цехүүд руу эльгээдэг үүргэтэй цех болоно.** Иигэжэ 2-дохи цехэймнай үүргэ уялга элирбэ гээшэ.

Эдэ хоёр фермэмнай ажал хүдэлмэриингөө талаар хоорондоо нягта холбоотой, шэнжэ шанарайнгаашье талаар юрэнхыдөө бүхы талаhаа таhаршагүй юм. Тиимэhээ эдэ фермэнүүдэй бригадираар эрдэмтэ зоотехник нүхэр Плюснина хүдэлжэ байдаг. Энэ хабар хүдөө ажахын институт дүүргээд, хүдэлжэ байнхай.

Гахайнуудые шахан таргалуулдаг 3-дахи фермэ хадаа мяха абалгын эгээл hүүлшын шата болоно. Эндэ ахалагша гахайшанаар Гавриил Васильевич Буянов хүдэлжэ байдаг. Энэмнайшье баhал угаа шухала участок юм. Эндэ мянга гаран гахай бии.

Гахайн шахадаг 3-дахи фермын хүдэлмэри тухай хэлэхынгээ урда тээ энээнтэй холбоотой нэгэ шухала асуудал тушаа дурдая. Бүхы гахайнуунай гурбан фермын хоорондо ходо ябуулагдажа байна гээд хэлэгдээ hэн. Тиимэhээ элдэб үбшэнhөө hэргылхэ хүдэлмэри ехэ наринаар ябуулдаг гээшэбди. Нэгэдэхи фермэhээ эхилээд, hэргылэмжын хүдэлмэри ябуулагдадаг юм. Энээндэ түсгаар ветеринарна фельдшер табигданхай хүдэлжэ байдаг. Томо болгон шахахын тулада 2-дохи фермэhээ 3-дахи фермэдэ асарагдаhан 4 hаратай поршоонхонууд хэды саг соо аминдаа байлгагдажа таригдадаг гуримтай. Тиигэhэнэй hүүлээр лэ бэшэ гахайнуудтай хамта илгагдажа (наhанайнь, бэеынь томо жэжын зэргээр), ехэ ехэ бүлэг (300—300 толгой гү, али үшөөшье олонние) болгоод шахагдадаг байна. Мүнөө 4 бүлэг 1200 толгой гахай шахалганда табигданхай. Эдээние 4 хүн харууhална. Гахайшан бүхэндэ 300—300 толгой хүртэнэ гээшэ ааб даа. Энэние хүшхэржэ ядахаар бэшэ юм. Үшөө олон гахай хаража, шахан таргалуулха hэмди гээд эндэхи гахайшад хэлэдэг.

Гахайнуудаа бүлэг бүлэг болгожо илгахадаа, үшөө томо боложо ябаhан поршоонхонууд (5—6 hаратай) ами аминдаа харагдадаг, гүрэндэ худалдаха болоhонуудынь баhа ондоо бүлэг болгогдонхой шахагдажа байдаг. Эдэнь ехэнхидээ хаалтада эдеэлүүлэгдэжэ, торьдигдодог юм. Тэжээлыень олон янза болгожо, гахайн бэедэ хэрэгтэй зүйлнүүдые үгэлсэхэ гэжэ оролдодог гээшэбди. Талха таряанай зүйл, сиидэм hүн, ногоон тэжээл, минеральна тэжээл болон бусад зүйл үгтэдэг байна. Богонёор хэлэхэдэ, заабариин ёhоор толгой бүхэндэ хүрэхэ хэмжээтэй тэжээлэй единицэ үгэхые оролдонобди. Энэнь тон заабари соогоо үгтэнэгүй, багашаг болоно ёhотой. Тиигэбэшье мүнөө үбэлдөө, хабартаа шахаhан гахай бүхэн сүүдхэдээ 300—400 граммаар нэмэжэ байгаа. Ажалаа шэнэ аргаар эмхидхэhэнhээмнай хойшо нилээдгүй олон гахай шахагдажа, гүрэндэ худалдагдаhан байна. Нёдондо жэлэй III, IV квартал соо 1260 центнер гахайн мяхан гүрэндэ тушаагдаа юм. Энэ жэлэй 5 hара соо тус фермэ хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо толгой бүриин 82 килограмм татадаг 1120 гахай гүрэндэ худалдагдаа юм. Хамтадаа 820 центнер гахайн мяхан гүрэндэ тушаагдаhан байна. Жэлэй эсэс болотор үшөө хоёр мянга шахуу центнер гахайн мяха абаха ёhотойбди. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо хоёр мянгаад поршоонхо абтаа. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 3 мянгаад поршоонхо абтахаар хараалагдана. Тиигэжэ жэл соо 5 мянгаад поршоонхо абтаха юм. Энэ жэлдэ дүрбэ мянга шахуу гахай шахагдаха түсэбтэй. Хамтадаа 2720 центнер мяхан абтаха болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эхэ гахай харууhалдаг гахайшад.

Ажалай түлбэри тухай хэдэн үгэ. Ажахын тоосооной үндэhөөр фермэдэхи хүдэлмэрээ эмхидхэнхэйбди. Поршоонхотой гахайнуудые, поршоонхонуудые хаража байhан гахайшад сүүдхэ бүри нэмэhэн шэгнүүрэй хэмжээгээр түлбэри абадаг. Тиихэдэ 1-дэхи фермын гахайшад түрүүлхээр үгэhэн гахайн тоогой зэргээр түлбэри абадаг. Гахай шахадаг 3-дахи фермэдэшье таргалуулhанай хэмжээгээр түлбэринь үгтэдэг ааб даа. Нэгэ гахайшанда поршоонхотой 35 эхэ гахай гү, али томо болгожо байhан 180 поршоонхо гү, үгышье hаа, шахан таргалуулха 250 толгой гахай даалгагдадаг юм. Ажалай энэ нормо саашадаашье улам hайжаруулагдаха ёhотой.

Гахайн фермые шэнэ онол аргаар эмхидхэжэ эхилhээр жэл тухай боложо байна. Энээнэй hайн талань тобойсо харагдаа. Тиимэhээ саашадаашье энэ аргаяа улам hайжаруулха хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Гахайн тоо толгой олошоруулхын тулада байра шэнээр баригдаха, хуушануудынь үргэдхэгдэхэ болоно. Мүнөө Жилино гэжэ hууринда 100 клеткэтэй шэнэ байра баригдажа байна. Энэмнай бүтэхэдөө 1200 эхэ гахай байлгаха аргатай болохо юм. Иигэхэдээ гахай олоор поршоонхолуулдаг бологдохо. Жэшээнь, хойто жэлдэ мүнөө жэлэйхиhээ хоёр дахин олон поршоонхо абаха hанаатайбди. Тиигэхэдээ **нэгэ доро 3—4 мянган гахай шахан таргалуулагдаха юм.**

Саашадаа түхэреэн жэл соо поршоонхо абадаг болохо, тиин энэ хүдэлмэрээ улам hайжаруулха болонобди. 5—10 хоног соо поршоонхо олоор абаад, 2 hара соо забhарлаха жэшээтэй. Гахайнуудые иимээр түрүүлхэдэ юугээрээ hайн бэ гэхэдэ, поршоонхонууд hайнаар томо болгогдодог, гарза хоролто бага байдаг.

Гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн хямдаруулхын тулада оролдохо байнабди. Мүнөө жэлдэ 1 центнер мяханда 69 түхэригэй гаргаша хэгдээ. Иимэ гаргаша бага болгохын тулада хүндэ хүдэлмэри оньhожоруулагдаха юм. Жэшээнь, дүүжэн харгы үшөө татагдаха, 2-дохи транспортёр тодхогдохо. Мүн бэшэшье хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Мяха абахада бүхы гаргашын 70 шахуу процентнь тэжээл хоолдо ошодог. Тиимэhээ хямда аад, hайн шанартай тэжээл хоол бэлдэхэ болонобди.

ҺАЙН ТЭЖЭЭЛҺЭЭ ТАРГАН МЯХАН АБТАДАГ

Аша үрэ ехэтэйгээр гахай үсхэбэрилхын тулада ороохо таряа, овощ, хартаабха, пропашной ургамалнуудые ехээр тариха хэрэгтэй. Ямар тэжээл ямар түрэлэй мал үсхэбэрилхэдэ ашатай туhатайб гэжэ ажахы бүхэн хаража, тооложо үзэхэ ёhотой гээд Н. С. Хрущев партиин ЦК-гай мартын Пленум дээрэ онсолон тэмдэглэhэн байна. Энээниинь хараадаа абажа, манай совхоз энэ хабартаа таряалангай газар шэнээр хубаарилhан байгаа. Мүнөө жэлдэ 1000 гектараар шэниисэ ехээр таригдаа. Мүн 400 гектарта горох, 50 гектарта бобы таригданхай. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ овощ, хартаабха таригдаа. 413 гектарта хартаабха hуулгагдаа. Тэрэнэй 40 гектартань гахай оруулжа эдюулэгдэхэ юм. Гадна 100 гектарта саахарай свёкло, 2300 гектарта силоснэ ургамал таригданхай. Иигэжэ ерэхэ жэлдэ гахайнуудаа тэжээлээр хүсэд хангаха хүсэлэнтэйбди. Томо гахай бүридэ 4—1 тонно хүртэхэ хэмжээтэйгээр холимол силос дарахабди. Ороохо таряанай үлэгдэл, саахарай свёкло, капуста, турнепс энээндэ орохо юм.

Ороохо таряанай, силоснэ ургамалай ургаса мүнөө hайн. Һанаhан, хүсэhэн хэрэг бүтэхэ ха гэжэ hанагдана. Манай эндэ түрүүшынхеэ таригдаhан бобы, горох ехэ hайнаар ургажа байна.

Дулаанай сагта гахайда ногоон тэжээл—үрмэдэhэ, халаахайhаа эхилээд, нугын ногоон, таримал ургамал хүрэтэр үгэхэдэ угаа hайн гэжэ бодото байдал харуулhан байна. Мүнөө жэлдэ бүхы 3 фермэнүүдтэ гахайн бэлшэхэ газар—зунай лагерь түхеэрэгдэнхэй юм. Жэшээнь, гахай шахадаг 3-дахи фермэдэ 2 лагерь түхеэрэгдэнхэй. Нэгэниинь ногоо hайнтай нугын бэлшээри, нүгөөдэдэнь—6 гектар хартаабха, 13 гектарта обёос горох хоёрые холёод таригдаа. Хоёрдохи лагертань—энэ тарилга дээрэ ехэнхидээ 5—6 hаратай поршоонхонууд ябажа эдеэлнэ. Нүгөөшье фермэнүүдтэ иимэрхүү лагерьнууд бии юм.

Иигэжэ гахайнгаа ажахые тэжээлээр хүсэд хангажа шадаа хадаа алишье талаараа ехэ hайн байха hэн. Нэгэдэхеэр, энэ hалбаримнай олзо доход ехэтэй болохо, хоёрдохёор, гахай тэжээхэ онол арга улам hайжаруулагдаха байгаа. Юуб гэхэдэ, мүнөөдөө бидэнэр аяар 8 hара соо тэжээжэ, поршоонхонуудые тушаанабди. Энэ болзорые хороохо тушаа хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Энэ асуудал халаа тэжээлгүйгөөр мүн лэ шиидхэгдэхэгүй байна.

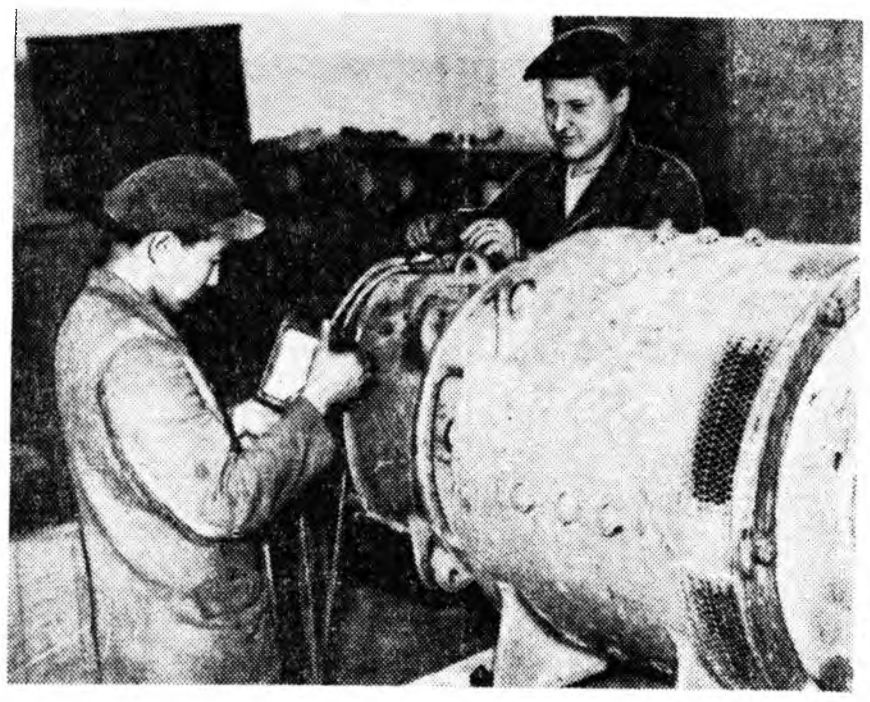
***

Манай фермэнүүдтэ хүдэлдэг гахайшадай олонхинь дүй дуршэл ехэтэй, мэргэжэлтэй болоhон хүнүүд юм. Гахай хараха дуратай хүнүүдые эндэ хүдэлхөөр олодог гуримтайбди. Жэшээнь, Татьяна Григорьевна Жилина энэ ажалда үнинэй хүдэлдэг. Мүнөө гахайнуудые түрүүлдэг болонхой. Самоходно шассида хүдэлдэг механизатор Дмитрий Курсантьевич Жилин даалhан хүдэлмэрээ hайнаар дүүргэдэг, машинаяа жэншэдгүйгөөр ябуулдаг юм. Һайнаар хүдэлжэ, мяха ехээр абаха хэрэгтэ өөhэдынгөө хубита оруулжа ябаhан түрүү хүнүүдые тоолохо болоо hаа, олон байха. Эдэнэрнай бултадаа габшагай hайнаар хүдэлжэ ябаhан зонууд ха юм. Мяха болон эдеэ хоолой бэшэ зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэлэй манлайда дабшахаhаа хүндэтэй юун байхаб!

Д. ЖУГДУРОВА
найруулан бэшэбэ.

ПЛАКАТ №13

ШАЛГАЛТА ДЭЭРЭ

Зураг дээрэ: Улаан-Үдын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой локомотив заһабарилгын цехтэ ажалладаг Цыденжап Аюшеев, техник-энергетик Владимир Коротков. Эдэ залуу мэргэжэлтэднай электровозой электромашина шалгажа, туршажа байна.

...Электровозуудай гол зүрхэн болохо электромашинануудые Буряадай индустриин гигант гэжэ алдаршаһан ПВЗ заһабарилаад, өөһэдөө шалгадаг юм гэжэ жэлэй саада тээ нүхэдтөө хэлээ болнай, олонхинь үнэншэхэгүй һэн.

— Юугээ хэлэнэт, бодхогдожо, ашаглагдажа эхилхэһээнь хойшо паровоз, вагонуудые заһабарилжа мэргэжэһэн заводто хаанаһаа, юун болоод электровозуудые, тэрэнэй деталь, орёо нарин электромашина заһабарилха һэм,— гэжэ нүхэднай сэхэ хэлэхэ байгаа.

Теэд яахаб. Электровозой электромашиные заһабарилһанайнгаа һүүлээр тэрэнээ шалгажал байна ха юм. Энээниие гайхаһанайшье хэрэггүй.

Утаа тооһо бааюулжа ябадаг паровозууд хуушараад, мүнөө электровоз, тепловозуудаар һэлгэгдэжэ байнхай. Москваһаа Байгал далай хүрэтэрхи түмэр харгы электрын элшэ хүсөөр хангагдажа, түргэн ябасатай электровозууд гүйлдэнэ. Энээн тухай манай хэблэлдэ бэшэгдэһэн, үндэр вольттой утаһа таталгада шалгарһан эрхим хүдэлмэришэд Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, олон хүн правительствын дээдэ шагналаар—орден, медальнуудаар тэмдэглэгдэһэн байха.

Манайшье эндэ, Улаан-Үдын түмэр замай отделенидэ һаядаа паровозууднай орхигдожо, тепловозууд ябажа эхилхэнь.

Тиимэһээ Зүүн Сибирь, Алас Дурна зүгэй түмэр замые хангадаг, эндэ ашаглагдаха паровозууд, вагонуудые заһабарилдаг манай түб хотын томо завод үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгажа, шэнэ продукци гаргадаг боложо байһаниинь ойлгостой. Энээн тушаа завод дээрэ горьтойхон хүдэлмэри хэгдэһэн, хэгдэжэ байнхай. Хуушан цехүүд һэльбэгдэн заһагдана, үргэдхэгдэнэ, үйлэдбэриин шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэнэ. Шэнэ шэнэ станок, түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно, хэрэгтэй зэр зэмсэгүүд бэлдэгдэнэ. Заводой олон хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо бусад заводуудта ошожо, тэндэхи үйлэдбэритэй танилсан, электровоз, тепловозуудые заһабарилха дүй дүршэлтэй боложо ерэнэ.

Эдэ бүгэдын зарим дүнгүүд гэхэдэ: электромашинануудай заһагдаһанайнь һүүлээр шалгажа, туршажа үзэхэ станциин түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаа. Хуушарһан, эбдэрһэн электровоз, тепловозууд заһабарилгада ерэнхэй. Тэрээндэ хэрэгтэй запчастьнууд бүтээгдэжэ эхилээ. Гэхэтэй хамта шэнэ технологиие хүсэд шудалхын тула үшөөл ехэ юумэн хэгдэхэ. Эндэ дурсагдаһан зарим дүнгүүд ехэ ажалай эхининь болоно.

Инженер Цыденжап Аюшеев электромашинануудые шалгаха станциин түрүүшын ээлжээе хабсаргаха харюусалгатай хүдэлмэридэ хабаадалсажа эхилэнхэй.

Яагаад иимэ харюусалгатай хүдэлмэри залуу буряад хүбүүндэ даалгагдаа юм, тэрэнэй эрдэм мэргэжэл, онол шадабаринь энээндэ хүрэхэ юм гү гэһэн асуудал гарана.

— Юугээ хэлэнэбта, манай Цыденжапта найдажа болохо, найданашье гээшэбди,—гээд цехэй хүтэлбэрилэгшэд хэлсэдэг.—Ондоо хэндэ найдахабибди. Манай найдабариие дүүргэхэл байха. Яһала оролдосотой, ёһотойл хүдэлмэришэн намтартай мэргэжэлтэ юм.

Хөөрэлдэжэ үзэхэдэмнай, нээрээшье тиимэ байба. Цыденжап Аюшеев Зэдын аймагай Дэрэстэй нютагта түрэһэн, 1951 ондо Улаан-Үдэ ерэжэ, түмэр замай училищидэ һурахаа ороһон юм. Тэрэнээ дүүргээд, паровозой кочегараар, һүүлээрнь машинистын туһалагшаар хүдэлөө. Ажаллажа байхадаа эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор хүдэлмэришэн, залуушуулай үдэшын һургуулида һуража, 9-дэхи класс дүүргээ. Сэрэгэй албанда 3 жэл ябажа ерээд, хуушан ажалдаа орожо, дахинаа һургуулиин партада һуугаа бэлэй.

Уданшьегүй болбосоролой аттестат абтажа, дээдэ һургуулида орохо зам нээгдээ. Тиигэжэ Томск хотодохи түмэр замай институт дүүргээд, түрэл нютагаа, паровозо-вагонно заводто хүдэлхөөр ерэһэн юм.

Багаһаа хойшо түмэр замшадай бүлэдэ ороһон, үнинэй малша буряадай хүбүүн, инженер-мэргэжэлтэдэ цехэй хүтэлбэрилэгшэдэй найдахань буруу бэшэ. Паровозой кочегар, машинистын туһалагша, Совет Армиин сэрэгшэ, һүүлээрнь студент, инженер мэргэжэлтэ — ёһотойл гоё һайхан намтар бэшэ аал! Ханинарайнгаа, ахамад нүхэдэйнгөө найдабариие инженер Аюшеев хүсэдөөр харюулжа байна.

Владимир Коротковой намтарынь баһал Аюшеевэйхитэй адли тооной. Ташкент хотын электромеханическа техникумэй гурбадахи курсада һуража байһанаа, сэрэгэй флодто ошожо албаа дүүргээд, һуралсалаа үргэлжэлүүлбэ. Техникум дүүргэжэ, техник-энергетигэй мэргэжэл олоод, манай иишэ, ПВЗ-дэ ажаллахаар эльгээгдэһэн байгаа.

Дэрэстэй нютагһаа ерэһэн буряад Дунда Азиһаа ерэһэн ород хүбүүн хоёр нэгэ цехтэ уулзажа, хүдэлжэ танилсаад, хани нүхэд болонхой.

—Электровозуудай электромашина заһабарилха гээшэ тон орёо нарин хүдэлмэри. Теэд тэдэниие туршажа, шалгажа үзэхэ гээшэ бүришье харюусалгатай. Али нэгэн дутагдал обёоронгүй гаргабалшни, электровозшье удаан ябахагүй, заводойшье нэрэ гутаагдаха бшуу. Тиимэһээ бидэнэр даaһан ажалдаа наринаар ханданабди. Зүб, булта зүб хэгдээ гэжэ өөһэдөөл этигээгүй бол, заһабарилагдаһан электромашиные электровоздо табиха зүбшөөл үгэжэ шадахагүй байнабди. Үшөө, үшөө дахин шалгаха хэрэгтэй,—гэжэ залуу мэргэжэлтэд манда хэлээ һэн.

Шалгагты, һайса туршагты, энэтнай таанадайшье шалгалта болоно ха юм.

Д. Цыбикжапов.

30 минута соо 50 үнеэн һаагдана

Хяагтын «Родина» колхозой һаалиин хоёр фермын үнеэд зайн галай хүсөөр һаагдана. Тэндэнь «ёлочконууд» тодхогдожо, һаалишадай ажал хүнгэрөө. Абтаһан һүнэй өөрынь үнэ сэн 3 дахин хямдараа.

Һүүлэй үедэ ажалынь хүнгэржэ, олон һаалишад ажалһаа сүлөөрһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, колхозой нэгэдэхи фермэдэ 26 һаалишадай оройдо оройдоол хоёр хүн ажаллана. Энээнэй ашаар нэгэ һаалишан 30 минутын туршада 50 үнеэ һааха аргатай болобо.

Д. Цыренов.

Тобшохоноор...

⊙ Нүхэр Ж. Раднаевай хүтэлбэрилдэг дархашуулай бригада «Эрдэм» совхозой дүрбэдэхи отделениин Хүсөөтэ нютагта 140 толгой бэруунуудай байха байра апрель һарада барижа эхилһэн аад, мүнөө дүүргэбэ.

Б. Цыренов.

⊙ Үзэсхэлэнтэ һайхан Гильбэрын хүндыдэ республикын туристнуудай слёт һаяхан болобо. Слёдто хабаадагшад хоорондоо мүрысэһэн байна. «Спартак» бүлгэмэй туристнууд командаараа республикын түрүү һуури эзэлжэ, «Труд» бүлгэмэйхид хоёрдохи һуурида гараа.

А. Игумнов.

Сагай шарил

Буряадай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, урда аймагуудаар аадар бороон орохо. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 14—16 градус, үдэрынь 23—25 градус дулаан байха.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной августын 3.

ЮРЭ БУСЫН „КОНЦЕРТ“

(Унэн болоһон ушар)

Энэ юрэ бусын «концерт» мэнэ һаяхан июлиин 21-дэ, субботодо, Улаан-Үдэ хотын зүүн тээхэнэ, олон дачануудтай ой шугы соо оршодог хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй онол шадабари дээшэлүүлхэ курсовой баазын дэргэдэ болобо.

Үглөөнэй 10 час боложо байһан үе. Баазын завхоз Д. А. Воробьевой ажал хэрэгээрээ алхалжа ябатар, танигдаагүй нэгэ багахан ан гүйжэ ябаба. Нүхэр Воробьев тэрээниие бүдүүн хүзүүн гээшэ ха гэжэ һанаад, ойрохоноо ябаһан нэгэ курсантда харуулба. Тэрэнь ангууша хүн байжа, тиимэ ангые харамсаараа:

— Булган! Булган! Эрхим сортын булган!—гэжэ хашхаран, гүйдэл дундаа мантан гэгшын шиидам хам шүүрээд абаба.

«Булган! Булган!»—гэһэн хашхараан туйлай түргэн таража, ойро тойрон шэхэ дүлиирмэ шаг шууяан болошолой.

Үнөөхи булган ябталаатай байһан тёсо доогуур гүйжэ орошобо. Уданшьегүй тэрэ тёсые тойроод хорёод гаран хүн—нютаг нютагһаа ерэһэн курсантнар—агрономууд, бухгалтернууд сугларшоо. Тёсо дороһоо баггүй ехэ барасай гү, али хиирэһэн шонын мэнэ мэнэ гүйжэ гараад, аһашхаяа байһаншуу шаг шууяан, хашхаралдаан болобо. Хүн бүхэн нэгэ юумэ—модо, шулуу, түмэр түдэгэ баринхай.

Булганай гүйжэ гаралганаар бүглэжэ, амидыгаар бариха гэлсээд, элдэб үнгын хубсаһа хунар—пальто, халаад, субэ, хүүртиг, мэшээг гэхэ мэтэнүүдые асарба. Булга баридаг ехэ сеткэ асаруулха гэлсээд, «Охотсоюзда» хонходобо. Аяар хоёр час соо шууялдажа сеткэ асархыень хүлеэбэ.

«Эдэниие һайсал шууюулха, хүхеэхэ, наадалха юм байна» гэһэндэл, үнөөхи булганиинь шүдөө ирзайлган, нюдөө хёлойлгон, бултагашан, муухайгаар хэрхирээд лэ орожо, «ангуушадые» һайсахан зобообо, хүлэргэбэ, шууюулба.

— Булган хазажа болохо, булганай хазаһан шарха хубилдаг юм! —гэжэ нэгэн хашхарба ха.

Тэрээнһээнь хойшо этээрхээшэд, жэрхээшэд, айгаашад бүри олошоржо, хашхараа, шууяан улам түргэдэбэ.

«Зай, хүрөө болог даа, хэр зэргын ангуушад байһантнай һайса мэдэгдэбэ» гэһэндэл үнөөхи булганай аймшагтай шангаар, бии үгы шадалаараа хэрхирээд, шашхаад, гүйжэ гарахадань, олон «ангуушаднай» һүү-һай гэлдэн, сошоод, мэгдээд, шаг шууяа табяад, буртаг руу гүйжэ орохо зам-коридор булганда гаргажа үгэбэ.

«Уулзатараа баяртай, урматай зоригтой ангуушад!» гэһэндэл, үнөөхи булган шугы сооһоо муухай ехээр хэрхирээд, үгы болошолой!

Юрэ бусын концерт энээгээр дүүрэжэ, хоёр саг соо «агнажа» эсэшэһэн «ангуушад» уруу дуруу юумэнүүд тараба.

Э. Жабон,
Ш. Нимбуев.

Хилын саанаһаа

Өөрынгөө армиин 35 жэлэй ойе хитад арад тэмдэглэнэ

ПЕКИН, августын 1. (ТАСС). Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын Армиин байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойе хитад арад мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна. Энэ үдэртэ зорюулагдаһан материалнууд мүнөөдэрэй газетэнүүдтэ олоор толилогдоо. Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын Армиин бии бололго Хитадай Коммунистическэ партиин байгуулагдаһанһаа хойшонхи үедэхи Хитадай революциин түүхэдэ элитэ ехэ ушар болоһон байгаа гэжэ «Жэньминьжибао» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Хитад арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр өөрынгөө арми байгуулхадаа хүсэтэй, харата муухай дайсантай тэмсэл хэжэ, энэ тэмсэлэйнгээ эсэстэ агуу ехэ илалта туйлаа. Хитад арадай революциин илалтын үрэ дүнгые хамгаалха, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ хэрэгтэ Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһанһаа хойшонхи үе соо Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын Арми элитэ ехэ туһа нэмэри оруулаа гээд газетэ бэшэнэ.

Ороной кинотеатрнуудай экранууд дээрэ фильмэнүүд харуулагдана, театрнуудай сценэнүүд дээрэ зүжэгүүд табигдана, тусхай фотовыставкэнүүд нээгдэжэ, Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын Армиин 35 жэлэй турша соо ябажа гараһан дайшалхы замые харуулна. Дайнда урдань хабаадагшад, Арадай-сүлөөрэлгын Армиин сэрэгшэд болон офицернүүд промышленна предприятинуудай коллективүүдтэй, арадай коммунануудай гэшүүдтэй, һурагшадтай уулзана.

Советскэ делегациин гэшүүдтэй Ф. Кастро уулзаба

ГАВАНА, августын 1. (ТАСС). Июлиин 26-най үдэрэй 9 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадалсахаяа эндэ ерээд байһан совет олониитын делегаци Кубын Республикын премьер-министр Фидель Кастротай президентын ордон соо үсэгэлдэр уулзаа. Хани халуун хөөрэлдөөнэй үедэ совет делегадууд хадаа Кубын революционно правительствые толгойлогшодо июлиин 26-най үдэрые Сантьяго-де-Кубада һайндэрлэлгые һонирхоһон тухайгаа, тэрэшэлэн орон соогуур ябахадаа хараһан үзэһэн юумэ тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Сантьяго-де-Кубада болоһон һайндэрэй һүүлээр совет делегадууд интервентнүүдые Кубын патриодуудай бута сохиһон Плайя-Хирондо ошоо, хэдэн провинцинуудаар аяншалаа. Тиихэдээ Кубын олониитын түлөөлэгшэдтэй хани халуунаар уулзаһан байна.

Хөөрэлдөөнэй үедэ делегациин гэшүүн, Москва шадарай «Коммунарка» совхозой директор А. Н. Монахова совхозойнгоо туйлалтанууд тухай Фидель Кастрода хөөрэжэ үгөө. Революционно правительствые толгойлогшо совхозой хүдэлмэреэр, илангаяа үүлтэртэ мал үсхэбэрилгөөр ехээр һонирхоо. Үүлтэртэ мал үсхэбэрилгөөр совхозой дүй дүршэл Кубада ехэ удхашанартай, юуб гэхэдэ, мал ажал хүгжөөхэ зорилготой хэмжээнүүдые Кубын правительство абажа байнхай гээд Ф. Кастро хэлэһэн байна.

Делегациин гэшүүн, Ажалай болон салин хүлһэнэй асуудалнуудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. П. Волков СССР-тэ салин хүлһэ тодорхойлон тогтоохо гол ёһонууд тухай Фидель Кастродо хөөрэжэ үгөө. Ажалай нормо тогтоохо, салин хүлһэ тодорхойлхо талаар Кубада үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй гэжэ Ф. Кастро ажаглалта хээ. Кубын Республикын премьер-министр Фидель Кастротай совет олониитын делегациин уулзалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Субандрио США-һаа мордобо

НЬЮ-ЙОРК, августын 1. (ТАСС). Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Субандрио Джакарта бусахаяа мүнөө һүни Нью-Йоркһоо ниидэн гараа. Баруун Ирианиие Индонезидэ бусааха тушаа Голландиин түлөөлэгшэдэй хэгдэһэн хэлсээн тухай Джакартада бусажа ерээд байхадаа Субандрио президентдэ элидхэжэ үгэхэ байна. Индонезидэ Баруун Ирианиие дамжуулан үгэхэ тухай хуулита хэлсээн августын тэн багаар баталагдажа болохо гэжэ найдажа байһанаа Субандрио мэдүүлээ гээд информационно агентствонууд мэдээсэнэ.

Бузагай муухай түсэб

ЛОНДОН, июлиин 31. (ТАСС). «Дейли мейл» гэжэ газетын корреспондент Стивенсон Пью иигэжэ мэдээсэнэ. НАТО-гой Парижэдахи соведтэ саг үргэлжын түлөөлэгшэд бологшо НАТО-до ородог оронуудай элшэн сайдууд түсэб зохёогоо. Энэ түсэбэй ёһоор ядерна дай эхилхэ эрхэтэй тусхай хүн Европодо томилогдохо болоно.

Энэ хадаа «бузагай муухай түсэб» болоно гэжэ Пью нэрлэнэ. Юуб гэхэдэ НАТО-до ородог бүхы оронуудай премьер-министрнүүдэй зүбшөөлгүйгөөр ядерна дай эхилхэ шиидхэбэри абаха арга имагтал водородно зэбсэг хинажа байдаг «Европын гансахан хүтэлбэрилэгшэдэ» олгогдохо гэжэ тус түсэбөөр хараалагдана.

«Шэнэ түсэб хадаа ядерна дайн тээшэ шууд һолжорхоор хэдэн алхамуудые хэхыень союзнигуудые баадхаха байна» гээд Пью саашань бэшэнэ.

«НАТО-до ородог оронуудай элшэн сайдуудай зохёоһон түсэбүүдые Франци болон Германи урмашуулдаг, Англи бэеэ барингяар дэмжэдэг байна гээшэ ха» гээд Пью бэшэнэ.

ИТАЛИ. Байдалаа һайжаруулхые оролдожо, судналуудые үсөөнөөр бүтээдэг болохо тухай правительствын түсэбые буруушаажа байһан судна бүтээдэг промышленностиин хүдэлмэришэдэй үсэд шанга тэмсэл хэдэн һарын турша соо зогсоногүй. «Юрэнхы дэлгүүр» гэдэгтэ ородог бусад оронуудай зүгһөө зүрилдөөнэй шангадаһанһаа уламжалан, зохёогдоһон энэ түсэбые профсоюзууд эрид шангаар шүүмжэлнэ. Правительствын шиидхэбэриин бэелүүлэгдээд байгаа һаа, үйлэдбэри хороогдожо, Италида мүнөө бии байһан ажал хүдэлмэригүй миллион хахад хүнүүдтэ иимэ хүнүүд бүри олоноор нэмэхэ байна. Италида судна бүтээлгые хорооохогүй, харин улам үргэдхэхэ тухай хэмжээнүүдые абаха гэһэн эрилтэ ажалшад хэнэ. Зураг дээрэ: Урда Италиин промышленна томо центр бологшо Неаполиин судна бүтээгшэдэй демонстраци. Ажалшадай эрилтэнүүдые дэмжэхын тулада энэ демонстраци эмхидхэгдэһэн байгаа.

ТАСС-ай фотохронико.

Алжирай коммунистическэ парт[и]
политбюрогой мэдүүлгэ

ПАРИЖ, августын 1. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Алжирай шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан мэдүүлгые Алжирай коммунистическэ партиин политбюро үсэгэлдэр толилоо.

Алжирай революциин национальна соведэй һүүлшын заседани дээрэ нэгэн дуугаар баталагдаһан программын проекттэй танилсаад байхадаа, Алжирай коммунистическэ партиин политбюро иигэжэ тэмдэглэнэ, «Тус программын проект революциин мүнөөнэй шатада Алжирай коммунистическэ партиин бэелүүлхээр хараалһан программатай олон талаараа адлирхуу байна. Дотоодын байдалаар Алжир экономическа талаараа капиталис бэшэ замаар хүгжэхэ, гадаадын байдалай талаар империализмда эсэргүүсэн, амгалан ёһоной политика бэелүүлхэ, социалис оронуудта түшэглэхэ тухай тус программын проект соо хар[...] даһан байна гэжэ пол[...] тэмдэглэнэ». «Прогр[...] проектын толилогдоһон[...] хадаа национальна сү[...] гын фронт дотор тохёо[...] мүнөөнэй бэрхэшээл б[...] хада элитэ ехэ үүргэ д[...] арга арадта олгоно гэ[...] дүүлгэ соо саашадаа х[...] нэ. Мүнөөнэй бэрхэш[...] уламжалан һаад түбэг[...] үнгэрһэн үдэр бүхэн ту[...] рамма дүүргэлгые уда[...] на гэжэ программын [...] соо онсолон тэмдэглэг[...]

Бэрхэшээлые һ[...] шиидхэхые нэгэтэ бэшэ[...] хадаг Алжирай комму[...] ческэ парти хадаа Тле[...] байгуулагдаһан политбю[...] литическэ талаар гараһ[...] хэшээлые һайнаар ши[...] найдамтай арга нүхэсэл[...] жо шадаха гэжэ тоол[...]

Тиимэһээ политбюрог[...] гые, тэрэнэй бүридэлы[...] най ороной республи[...] болон демократическа[...] нуудта үндэһэлэн сүлөө[...] галта үнгэргэжэ, хо[...] зобожо байһан оло[...] ажал хүдэлмэреэр, эди[...] мээр хангаха хэмжээ[...] бэелүүлжэ орохоор эр[...] далые зүбшэн хэлсэхы[...] да политбюрогой гэ[...] Алжир городто хүсэдө[...] лархыень Алжирай ком[...] тическэ парти дурадха[...]

Бэрхэшээлые зайсуу[...] га болгон хүсэ хэрэ[...] Алжирай коммунис[...] парти буруушаана. Т[...] бүхы патриодуудые сү[...] тиигэжэ арсалдаа зай[...] да таарамжатай эрхэ [...] бии болгохо шухала гэ[...] мунистическэ парти то[...]

«Манай партиин ө[...] программа соо зааһана[...] социалистическэ общес[...] шэ зам табихын тула[...] программа дүүргэхэ [...] гоор ямаршье илгаа [...] гүйгөөр бүхы патрио[...] харилсаа холбоотойго[...] дэлхэбди гэжэ Алжира[...] мунистическэ партиин [...] бюро нангин уялга аб[...] жэ мэдүүлгэ соо онсол[...] дэглэгдэнэ.

Тиигээд байбал, хүд[...] шэн ангиин үзэл бодо[...] циалис үзэл сурталда [...] дэг нэгэдэмэл парти б[...] ха политическэ болон с[...] на эрхэ байдал бии б[...] хо».

Баатарлиг алжир арадай алдарта басаган Джамила Бупаша. 1960 оной февральда тэрэ арестовалагдажа, ехээр зобоогдоһон, туляагдаһан, ямаршье гэм зэмгүй аад, Алжир городто Франциин сэрэгэй трибуналаар сүүдлэгдэһэн байгаа. Алжирай бэеэ даанхай болоһон тухай соносхогдотор Ренн городой (Франци) түрмэдэ тэрэ хаалтада һууһан байна. Зураг дээрэ: Джамила Бупаша сүлөөлэгдэһэнэйнгөө һүүлээр, митинг дээрэ үгэ хэлэжэ байна.

АФП-гэй—ТАСС-ай фото.

Залуушуулай Бүхэдэлхэйн VII[I] фестиваль

ХЕЛЬСИНКИ, августын 1. **(ТАСС-ай тусхай корр.).** Хельсинкиин концертын эстраданuудта мүнөөдэр үзэгдөөгүй олон хүн суглараа. Эстрада бүхэндэ таба-зургаан оронэй залуу артистнууд хори шахуу концертнүүдые харуулаа, нэгэн доро консерваторидо, оперно театрта, циркдэ, кинотеатрнуудта, паркнууд соохи нээмэл талмайнууд дээрэ концертнүүд болоо. Үдэрэй сагта болоһон концертнүүдтэ жаран ороной залуушуул хабаадаа.

Оперно театрта «Сампо» гэжэ баледэй мүнөөдэр анха түрүүн табигдахые Хельсинкиин хүн зон ехээр хүлеэһэн байгаа. Үдэшэнь Петрозаводскын залуухан коллективэй баледые харуулхадань зал соо суглараһан хүн зон нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Болгариин национальна концерт ехээр һонирхогдоо, «Капитоль» гэжэ кинотеатрта хүн зон олоороо суглар[...] дэ хатарай үдэшэ [...] Чилиин, Кубын, С[...] Франциин, Чехословак[...] тистнууд тэрээндэ хаб[...]

«Эб найрамдалай, [...] нальна бэеэ даанхай б[...] асуудалнууд» гэһэн [...] культурын байшанда [...] дүүрэһэн хөөрэлдөөндэ[...] оронуудай түлөөлэгшэд[...] далсаа. Уласхооронд[...] дэлмэришэн залу[...] һайн дуранай лагер[...] хүтэлбэрилэгшэдэй [...] һонирхолтойгоор [...] байна. Христиан шажа[...] тэдэг залуу хүнүүд, [...] хэрэгтэ дуралагшад, [...] нууд мүнөөдэр уулзаа.

Элдэб оронуудай за[...] лай уулзалганууд гү[...] үдэрөө үргэлжэлбэ.

Бүхы дэлхэйн залу[...] хани барисаанай [...] ниислэлһээ ондоо тэ[...] мүнөөдэр тэмдэглэгдэ[...]

Валерий Брумель фестивалиин эрхим спорт[...]

ХЕЛЬСИНКИ, августын 1. **(ТАСС-ай тусхай корр.).** Залуушуулай Бүхэдэлхэйн VIII фестивалиин эрхим спортсмендэ үгэхын тулада Финляндиин президент Урхо Кекконенэй байгуулһан шан советскэ хүнгэн атлег Валерий Брумельдэ барюулагдаба. Валерий Брумель хоёр метр 22 сантиметр үндэрые [...] Хельсинкидэ Олимпий[...] дион дээрэ Америкын [...] смен Джон Томасай то[...] (2 метр 14 сантиметр) нэгэ рекордые ахижа [...]

Редакторай ор[...]
М. Н. НИМ[...]

Манай адрес, телефону[д]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. [...]ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактор[а] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жи[зни] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского [строи]тельства—47-59, промышленности, транспорта, информа[ции] 35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, [писем] и рабселькоров—40-49, отдел переводов и коррек[торская] — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугоро[дных] переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства кул[ьтуры] Бурятской АССР.

Н00941. Зак. № 3399.